

**UCHWAŁA NR XXII/113/26
RADY GMINY STARY LUBOTYŃ**

z dnia 26 marca 2026 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Lubotyń na lata 2026-2030”.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Lubotyń na lata 2026-2030”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stary Lubotyń.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

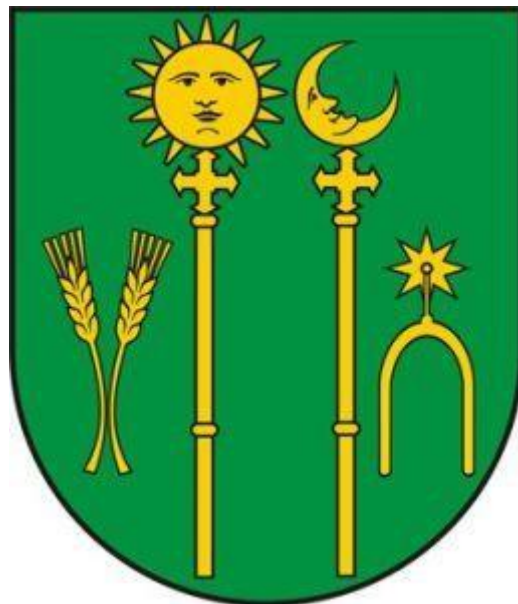
Janusz Legacki

Załącznik do uchwały Nr XXII/113/26

Rady Gminy Stary Lubotyń

z dnia 26 marca 2026 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2026 -2030 GMINA STARY LUBOTYŃ

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	4
CHARAKTERYSTYKA GMINY	14
Informacje ogólne.....	14
Struktura demograficzna mieszkańców	15
Infrastruktura społeczno- techniczna.....	17
Oświata	17
Opieka Zdrowotna	20
Centrum Mieszkalno-Opiekuńcze	21
Bezpieczeństwo.....	23
Kultura, sport i rekreacja.....	25
Turystyka	31
Rynek pracy	33
Gospodarka	34
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY STARY LUBOTYŃ.....	36
Problemy w obszarze pomocy społecznej	38
Bezrobocie	42
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych.....	43
Alkoholizm	43
Narkomania.....	51
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba.....	52
Ubóstwo.....	62
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	64
Przemoc w rodzinie	67
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	72
CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA	78
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	86
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	89
SPIS TABEL	90
SPIS RYSUNKÓW	91
SPIS WYKRESÓW.....	91

BIBLIOGRAFIA	93
Spis publikacji	93
Źródła internetowe.....	94

WSTĘP

Obowiązek opracowania Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1214). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „*opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ Ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych na lata 2026-2030 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy Stary Lubotyń. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie Stary Lubotyń przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych pozyskanych z instytucji oraz danych zawartych w Diagnozie Problemów Społecznych z roku 2025. Dane z diagnozy zostały uzupełnione badaniem ankietowym przeprowadzonym w grudniu 2025 roku, wśród dorosłych mieszkańców gminy Stary Lubotyń oraz pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W badaniu wzięło udział 49 mieszkańców gminy oraz 5 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Stary Lubotyń na lata 2026- 2030 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Stary Lubotyń wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w trakcie badania ankietowego przeprowadzonego w celu opracowania dokumentu Strategii. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy Stary Lubotyń na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Stary Lubotyń na lata 2026-2030 zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Są to między innymi dokumenty takie jak:

- **Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*)**

Agenda została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.¹

- **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**

Dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Strategia powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008-2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Głównym celem określonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie.

¹ <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>

Do każdego z obszarów przedstawiono również kierunki interwencji, czyli działań do podjęcia w perspektywie do 2030 roku służących osiągnięciu celu głównego Strategii.

I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja):

1.1 Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna

1.2 Polska Cyfrowa

1.3 Kapitał ludzki

1.4 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja):

2.1 Rozwój regionalny

2.2 Transport

III. Efektywność i sprawność państwa (efektywność)

3.1 Kapitał społeczny

3.2 Sprawne państwo²

▪ **Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)**

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa.

² <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarzadzanie-rozwojem>

Najważniejsze efekty długookresowe dla gospodarki to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania jego organów i poszczególnych instytucji służących rozwojowi. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju.³

▪ **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**

Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe do realizacji, których osiągnięcie powinno przyczynić się do rozwiązania najważniejszych problemów, których doświadcza polska gospodarka i polskie społeczeństwo, tj. niedostatecznych kompetencji, niewystarczającej opieki zdrowotnej, problemów demograficznych oraz ubóstwa.

Cel 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej.

Cel 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.⁴

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

⁴ <https://www.gov.pl/attachment/d8252b64-8f14-49b7-96c9-ac0a67bfd8df>

▪ **Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku**

Celem głównym strategii jest zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim, wzrost znaczenia obszaru metropolitalnego Warszawy w Europie. Cel główny wynikający z wizji województwa jest możliwy do osiągnięcia poprzez realizację działań priorytetowego celu strategicznego, wzmacnianego działaniami podporządkowanymi celom strategicznym oraz ramowym celem strategicznym.

Priorytetowy cel strategiczny: Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym.

Jego osiągnięcie wymaga realizacji działań w następujących kierunkach:

- Tworzenie warunków do generowania i absorpcji innowacji;
- Rozwój produkcji: tworzenie warunków przyjaznych dla inwestorów i przedsiębiorców;
- Wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw produkcyjnych;
- Umiędzynarodowienie gospodarcze;
- Tworzenie warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych – głównie w przemyśle rolno-spożywczym.

Cel strategiczny: Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii.

Cel będzie realizowany poprzez działania w kierunkach:

- Wykorzystanie i wzmacnianie specjalizacji regionalnych;
- Wspieranie rozwoju nowych technologii, w szczególności biotechnologii i biomedycyny, nanotechnologii, fotoniki i optoelektroniki, technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) i kosmicznych;
- Rozwój i uzupełnianie funkcji metropolitalnych – Warszawa jako ośrodek stołeczny;
- Wspieranie rozwoju miast regionalnych i subregionalnych;
- Restrukturyzacja miast tracących funkcje gospodarcze;
- Wzmacnianie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich;
- Zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług.

Cel strategiczny: Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego.

Cel wymaga realizacji działań w kierunku:

- Zwiększenia dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu;
- Spójności wewnątrzregionalnej – koncentracji na najbardziej zapóźnionych podregionach;
- Rozwoju form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców;
- Zapobiegania nadmiernej suburbanizacji i kreowania ładu przestrzennego;
- Udrożnienia systemu tranzytowego.

Cel strategiczny: Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.

Realizacja celu będzie następować poprzez wdrażanie działań w kierunku:

- Rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego;
- Aktywizacji rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej;
- Rozwoju priorytetowych dla regionu dziedzin nauki;
- Wzrostu wykorzystania zasobów ludzkich poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej;
- Przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna;
- Wyrównania szans edukacyjnych;
- Podnoszenia standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.

Uzupełnieniem powyższych celów strategicznych są dwa ramowe cele strategiczne:

Ramowy cel strategiczny: Zapewnienie gospodarce zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska

Cel będzie realizowany poprzez działania w następujących kierunkach:

- Dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie;
- Wspieranie rozwoju przemysłu ekologicznego i eko-innowacji;
- Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska;
- Modernizacja i rozbudowa lokalnych sieci energetycznych oraz poprawa infrastruktury przesyłowej;
- Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym;
- Poprawa jakości wód, odzysk/unieszkodliwianie odpadów, odnowa terenów skażonych

oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń;

- Produkcja energii ze źródeł odnawialnych.

Ramowy cel strategiczny: Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.

Cel będzie wymagać realizacji działań w kierunku:

- Wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu;
- Upowszechnienia kultury i twórczości;
- Kreowania miast jako centrów aktywności kulturalnej;
- Wspierania rozwoju przemysłu kreatywnego;
- Wykorzystania dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej.⁵

▪ **Strategia Rozwoju Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2030**

Strategia Rozwoju Powiatu Ostrowskiego jest dokumentem, który określa długookresowy plan rozwoju Powiatu oraz jest to opracowanie kluczowe dla samorządu powiatowego, gdyż ukierunkowuje politykę rozwojową na najbliższe lata, a także stanowi punkt odniesienia dla innych dokumentów strategicznych funkcjonujących na szczeblu lokalnym – gminnym oraz powiatowym.

Strategia, oprócz kierunków rozwoju, określa misję, wizję, cele oraz główne działania zmierzające do ich osiągnięcia w przyjętym horyzoncie czasowym, jakim jest rok 2030. Perspektywa ta wynika ze Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ „Innowacyjne Mazowsze”.

Podczas definiowania celów zadbano o ich zgodność z dokumentami strategicznymi na wyższym szczeblu – wskazaną wyżej strategią województwa, ale także krajowymi i unijnymi dokumentami horyzontalnymi – w szczególności Umową Partnerstwa Polski i Unii Europejskiej na lata 2021-2027, określającej ramowe zasady finansowania inwestycji ze środków unijnych właśnie w tym okresie czasowym. Zbieżność celów i priorytetów rozwojowych powinna być dodatkowym atutem podczas ubiegania się przez Powiat o zewnętrzne środki finansowe na realizację swoich projektów strategicznych, które pochodzą

⁵ <https://www.mazovia.pl/zaatwspraw/prawo--przepisy/dokumenty-strategiczne/art,341,strategia-rozwoju-wojewodztwa-mazowieckiego-do-2030-roku.html>

mogą m.in. z funduszy unijnych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

1. Cel strategiczny: Powiat aktywny społecznie

Cele operacyjne:

- 1.1. Opracowanie powiatowej polityki senioralnej oraz wspieranie działań aktywizujących dla seniorów
- 1.2. Edukacja ekologiczna
- 1.3. Wzmocnienie i rozwój kompetencji służb publicznych
- 1.4. Rozwój infrastruktury zdrowotnej
- 1.5. Wsparcie instytucji pożytku publicznego
- 1.6. Wsparcie osób niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie

2. Cel strategiczny: Powiat aktywny gospodarczo

Cele operacyjne:

- 2.1. Scalenie gruntów rolnych
- 2.2. Aktywizacja osób bezrobotnych i promocja zatrudnienia
- 2.3. Wsparcie instytucji otoczenia biznesu
- 2.4. Rozwój klastra energii
- 2.5. Rozwój edukacji zawodowej

3. Cel strategiczny: Powiat nowoczesnej infrastruktury

Cele operacyjne:

- 3.1. Informatyzacja służb publicznych
- 3.2. Budowa, przebudowa oraz remonty powiatowej infrastruktury drogowej
- 3.3. Termomodernizacja powiatowych budynków użyteczności publicznej
- 3.4. Modernizacja infrastruktury oświatowej
- 3.5. Rozwój lokalnego transportu publicznego
- 3.6. Dostosowanie przestrzeni architektonicznej i informacji do zasad uniwersalnego projektowania

4. Cel strategiczny: Powiat budujący bezpieczeństwo

Cele operacyjne:

- 4.1. Rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej
- 4.2. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury
- 4.3. Edukacja z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego, bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz sanitarnego
- 4.4. Doposażenie i modernizacja powiatowych służb, inspekcji i straży

5. Cel strategiczny: Powiat rekreacji i turystyki

Cele operacyjne:

- 5.1. Rozwój sieci gospodarstw agroturystycznych
- 5.2. Promocja dziedzictwa historycznego i przyrodniczego⁶

▪ Strategia Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2021-2025

Cel strategiczny I. Wsparcie rodziny

- I.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo.
- I.2 Pomoc rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa.
- I.3 Zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju.
- I.4 Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia.

Cel strategiczny II. Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu.

- II.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego.
- II.2 Wsparcie osób bezrobotnych.

Cel strategiczny III. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

- III.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień
- III.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie

Cel strategiczny IV. Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

- IV.1 Likwidacja barier architektonicznych
- IV.2 Aktywizacja osób niepełnosprawnych⁷

⁶ https://powiatostrowmaz.pl/cms/3335/dokumenty_strategiczne_

⁷ <https://www.bip.lubotyń.pl/a,936,strategia-rozwiazywania-problemow-spolecznych-gminy-na-lata-2021-2025>

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Informacje ogólne

Gmina Stary Lubotyń to gmina wiejska, położona w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, należąca do powiatu ostrowskiego. Teren gminy graniczy w województwie mazowieckim: od południa i południowego zachodu z gminą Ostrów Mazowiecka, od północy i północnego zachodu z gminą Czerwin; w województwie podlaskim: od wschodu z gminą Śniadowo, od południowego wschodu z gminą Szumowo. W skład gminy wchodzi 26 sołectw: Budziszki, Chmielewo, Gawki, Gniazdowo, Grądziki, Gumowo, Klimonty, Kosewo, Koskowo, Lubotyń-Kolonia, Lubotyń-Morgi, Lubotyń-Włóki, Podbiele, Podbielko, Rabędy, Rogowo-Folwark, Rogówek, Rząśnik, Stary Lubotyń, Stary Turobin, Sulęcín Szlachecki, Sulęcín Włóściański, Świerże, Turobin-Brzozowa, Żochowo, Żyłowo.

Rysunek 1. Położenie gminy Stary Lubotyń na tle powiatu ostrowskiego

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2024 r. gmina Stary Lubotyń liczy 3 556 mieszkańców; z czego 50,14% stanowią kobiety (1 783), a 49,86% mężczyźni (1 773). Współczynnik feminizacji dla gminy Stary Lubotyń wynosi 101 (na 100 mężczyzn przypada 101 kobiet). Na przestrzeni lat 2020-2024 liczba mieszkańców zmalała.

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2024

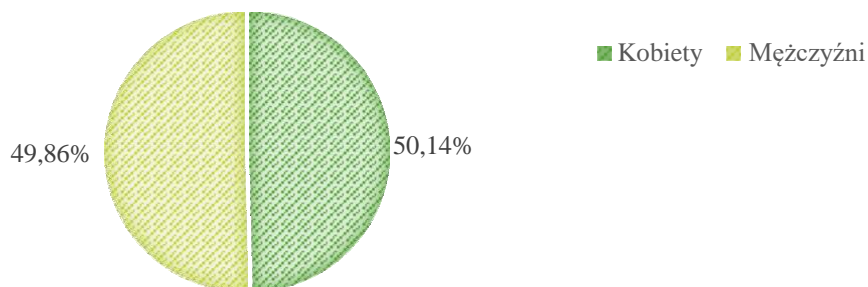

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Stary Lubotyń w latach 2020-2024

Liczba mieszkańców	2020	2021	2022	2023	2024
Ogółem; w tym:	3 640	3 601	3 593	3 582	3 556
- Kobiety	1 809	1 793	1 797	1 794	1 783
- Mężczyźni	1 831	1 808	1 796	1 788	1 773

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców wynosi 40,2 lata i jest nieznacznie niższy od średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego (41,9 lat) oraz nieznacznie niższy od średniego wieku mieszkańców całej Polski (42,7 lat).

Mieszkańcy gminy Stary Lubotyń zawarli w 2024 roku 13 małżeństw, co odpowiada 3,6 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

28,9% mieszkańców gminy Stary Lubotyń jest stanu wolnego, 55,0% żyje w małżeństwie, 5,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,8% to wdowy/wdowcy.

Na koniec roku 2024 gminę Stary Lubotyń cechował dodatni przyrost naturalny, który wynosił 4. Uściślając, w 2024 roku w gminie odnotowano 40 urodzeń dzieci, w tym 42,5% dziewczynek i 57,5% chłopców. W tym samym czasie doszło do 36 zgonów, co odpowiada 10,09 zgonom na 1000 mieszkańców. Przyrost naturalny dla gminy Stary Lubotyń Na przestrzeni lat 2020-2024 jest zmienny.

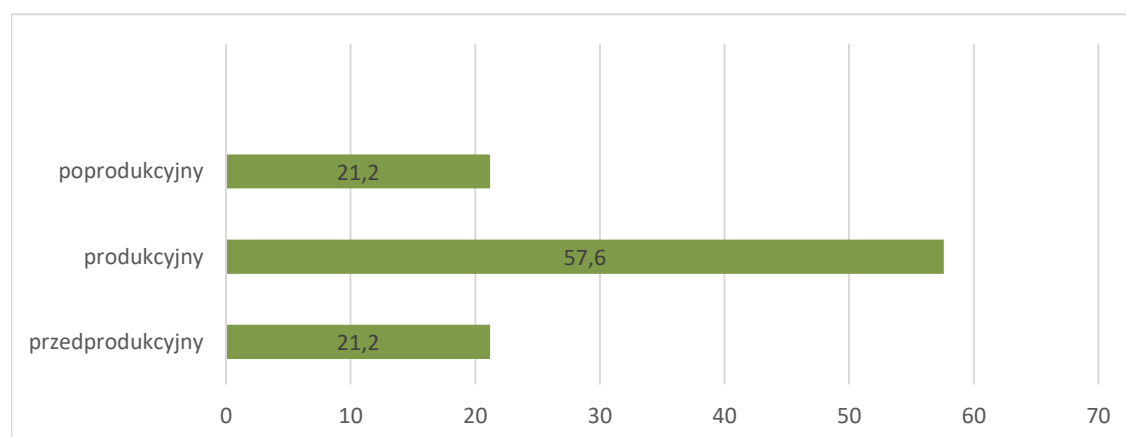
Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Przyrost naturalny, ogółem w tym:	-5	-8	-26	-11	4
- Kobiety	4	-4	-12	-1	1
- Mężczyźni	-9	-4	-14	-10	3
Urodzenia żywe ogółem, w tym:	41	44	26	29	40
- Kobiety	20	21	12	14	17
- Mężczyźni	21	23	14	15	23
Zgony ogółem, w tym:	46	52	52	40	36
- Kobiety	16	25	24	15	16
- Mężczyźni	30	27	28	25	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane statystyczne na koniec roku 2024 wskazują, że 57,60% mieszkańców gminy Stary Lubotyń jest w wieku produkcyjnym, 21,20% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,20% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.⁸

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁸ bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/jednostka/1960

Infrastruktura społeczno- techniczna

Oświata

Na terenie gminy działa oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II - Papieża Polaka w Starym Lubotyniu, których organem zarządzającym jest Urząd Gminy Stary Lubotyń.

Tabela 3. Placówka wychowania przedszkolnego na terenie gminy

	2022/23	2023/24	2024/25
Placówki wychowania przedszkolnego	1	1	1
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	108	119	126

W 2025 roku Gmina zrealizowała zadanie w ramach programu „Aktywny dzienny opiekun w gminie 2025”, którego celem było zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi do lat 3 oraz wsparcie rodzin w godzeniu życia zawodowego z obowiązkami rodzinnymi. W ramach przedsięwzięcia utworzono pięć nowych miejsc opieki, przeznaczając na ten cel 329 000,00 zł.

Inwestycja obejmowała przygotowanie i dostosowanie pomieszczeń w budynku po dawnej Szkole Podstawowej w Gniazdowie, a także zagospodarowanie terenu wokół obiektu. W placówce utworzono odpowiednio wyposażoną salę przeznaczoną dla najmłodszych dzieci. Pomieszczenie zostało dostosowane do ich potrzeb rozwojowych oraz obowiązujących standardów bezpieczeństwa. Zakupiono nowoczesne zabawki edukacyjne, materiały plastyczne, meble dostosowane do wzrostu dzieci oraz niezbędne wyposażenie sanitarne. Dodatkowo na terenie przyległym do budynku powstał bezpieczny plac zabaw, umożliwiający dzieciom codzienną aktywność na świeżym powietrzu i kontakt z naturą.

W ramach realizacji zadania zakupiono również nowy piec centralnego ogrzewania o wartości 22 000,00 zł. Wydatek ten został sfinansowany ze środków własnych budżetu gminy i przyczynił się do poprawy komfortu cieplnego oraz bezpieczeństwa użytkownika obiektu.

Od 1 września 2025 roku działalność rozpoczął Dzienny Opiekun w Gniazdowie – Izabela Jakacka, zapewniając opiekę nad dziećmi od ukończenia 1. roku życia do 3 lat. Placówka funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00, oferując najmłodszym opiekę w spokojnej, rodzinnej atmosferze. Realizacja zadania stanowi istotne wsparcie dla rodzin z terenu gminy oraz ważny element lokalnej polityki prorodzinnej, sprzyjający tworzeniu bezpiecznych i przyjaznych warunków rozwoju najmłodszych

mieszkańców. Do momentu realizacji programu „Aktywny dzienny opiekun w gminie 2025” gmina pozostawała tzw. „białą plamą” na mapie dostępności instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3. Na jej terenie nie funkcjonowała żadna forma zorganizowanej opieki dla najmłodszych, co stanowiło istotne utrudnienie dla rodzin, w szczególności dla rodziców chcących powrócić na rynek pracy.

Utworzenie pięciu miejsc opieki w budynku po dawnej Szkole Podstawowej w Gniazdowie sprawiło, że gmina przestała być obszarem pozbawionym tego typu wsparcia. Powstanie placówki wypełniło dotychczasową lukę w systemie usług społecznych, zapewniając mieszkańcom realny dostęp do opieki nad dziećmi od ukończenia 1. roku życia do 3 lat.

Inwestycja nie tylko zwiększyła dostępność usług opiekuńczych, ale również przyczyniła się do poprawy sytuacji społecznej gminy, wzmacniając jej prorodzinny charakter oraz podnosząc jakość życia mieszkańców. Dzięki realizacji zadania gmina stała się miejscem bardziej przyjaznym młodym rodzinom, oferującym konkretne wsparcie na wczesnym etapie wychowania dzieci.

Na terenie gminy funkcjonują jedna szkoła podstawowa - Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II – Papieża Polaka w Starym Lubotyniu.

W roku szkolnym 2024/2025 w szkole podstawowej na terenie gminy uczyło się łącznie 246 uczniów. Na przestrzeni lat 2022-2025 liczba uczniów szkół podstawowych była zróżnicowana – w roku szkolnym 2022/23 do szkoły podstawowej uczęszczało 255 uczniów, w roku szkolnym 2023/24 – 241 uczniów.⁹

W 2025 r. zakończono realizację inwestycji polegającej na rozbudowie Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II – Papieża Polaka w Starym Lubotyniu. Nowoczesny punkt przedszkolny został oddany do użytku w październiku i obecnie służy dzieciom od 3. roku życia, stanowiąc kolejny przykład konsekwentnych działań samorządu na rzecz rozwoju edukacji najmłodszych mieszkańców gminy.

W ramach inwestycji powstały nowe sale zajęć, szatnie, sanitariaty, sala terapii oraz przestrzeń komunikacyjna. Obiekt został wyposażony m.in. w multimedialne podłogi FunFloor, salę sensoryczną, kąciki wyciszające oraz nowoczesne pomoce dydaktyczne, co zapewnia bezpieczne i komfortowe warunki do nauki, zabawy oraz wszechstronnego rozwoju dzieci.

⁹ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 2 034 021,00 zł, z czego 1 200 000,00 zł stanowiło dofinansowanie ze środków Województwo Mazowieckie. Pozostała część została pokryta ze środków własnych budżetu gminy.

Nowy punkt przedszkolny to istotna inwestycja w edukację oraz w przyszłość lokalnej społeczności, tworząca nowoczesne i przyjazne warunki do rozwoju najmłodszych mieszkańców gminy.

Tabela 4. Uczniowie uczęszczający do szkoły podstawowej na terenie gminy

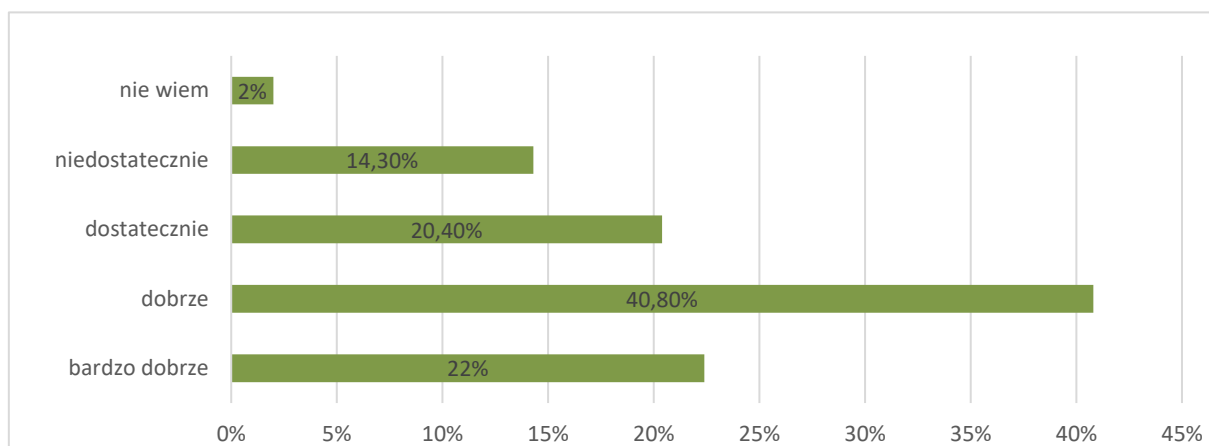
	2022/23	2023/24	2024/25
Szkoły podstawowe	1	1	1
Uczniowie szkół podstawowych	255	241	246
Liczba oddziałów	15	13	13

Na terenie gminy nie ma żadnej szkoły średniej. Absolwenci szkół podstawowych mają możliwość kontynuowania nauki w szkołach publicznych, znajdujących się na obszarze powiatu ostrowskiego. Są to placówki o profilu ogólnokształcącym, technicznym oraz branżowym.

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w grudniu 2025 roku:

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 49 dorosłych mieszkańców gminy Stary Lubotyń. Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, aż 58,3% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, natomiast 29,2% stwierdziło, że oferta gminy w tym zakresie nie jest wystarczająca. Pozostałe 12,5% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Ponadto, większość mieszkańców oceniła na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół w gminie.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie

Opieka Zdrowotna

Główną instytucją świadczącą podstawową opiekę zdrowotną jest Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medicus” zlokalizowany w Starym Lubotyniu. Zatrudnienie personelu specjalistycznego i pomocniczego umożliwia prowadzenie porad lekarskich pierwszego kontaktu oraz podstawowej opieki zdrowotnej w gabinecie pielęgniarskim. Raz w tygodniu funkcjonuje punkt pobrań materiału do badań, a okresowo w przychodni wykonywane są badania USG, Holter oraz konsultacje specjalistów. W Starym Lubotyniu funkcjonuje również Gabinet Stomatologiczny.

Pacjenci z gminy korzystają ze specjalistycznych usług medycznych oraz są hospitalizowani w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowi Mazowieckiej.

W roku 2024 udzielono łącznie 16191 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.¹⁰

Na terenie gminy funkcjonują dwa ogólnodostępne punkty apteczne, dzięki czemu mieszkańcy mają zapewniony podstawowy dostęp do leków i artykułów medycznych.

¹⁰ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne

Troska o dobro osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami stanowi jeden z kluczowych priorytetów Gminy Stary Lubotyń. W odpowiedzi na rosnące potrzeby mieszkańców w maju 2025 roku podpisano umowę na realizację inwestycji polegającej na utworzeniu Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Sulęcinie Szlacheckim.

Przedsięwzięcie obejmuje przebudowę wraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku po byłej szkole podstawowej, który zostanie przekształcony w nowoczesny obiekt opiekuńczy, dostosowany do potrzeb osób wymagających wsparcia. Inwestycja realizowana jest w systemie „zaprojektuj i wybuduj”.

Łączna wartość zadania wynosi 3 271 800,00 zł, z czego 2 823 988,93 zł stanowi dofinansowanie pozyskane w ramach Rządowy Program Centra opiekuńczo-mieszkalne. Pozostała część finansowana jest ze środków własnych budżetu gminy.

Dotychczas zrealizowano dwa z trzech zaplanowanych etapów przedsięwzięcia. Trzeci etap, obejmujący wewnętrzne roboty budowlane, jest obecnie w trakcie realizacji i – zgodnie z harmonogramem – ma zostać zakończony w listopadzie 2026 roku.

W nowo powstającym Centrum przewidziano 6 miejsc pobytu całodobowego oraz 14 miejsc pobytu dziennego dla dorosłych osób z umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności. Inwestycja ta stanowi istotny krok w kierunku zapewnienia kompleksowego wsparcia, poprawy jakości życia oraz integracji społecznej mieszkańców wymagających szczególnej opieki.

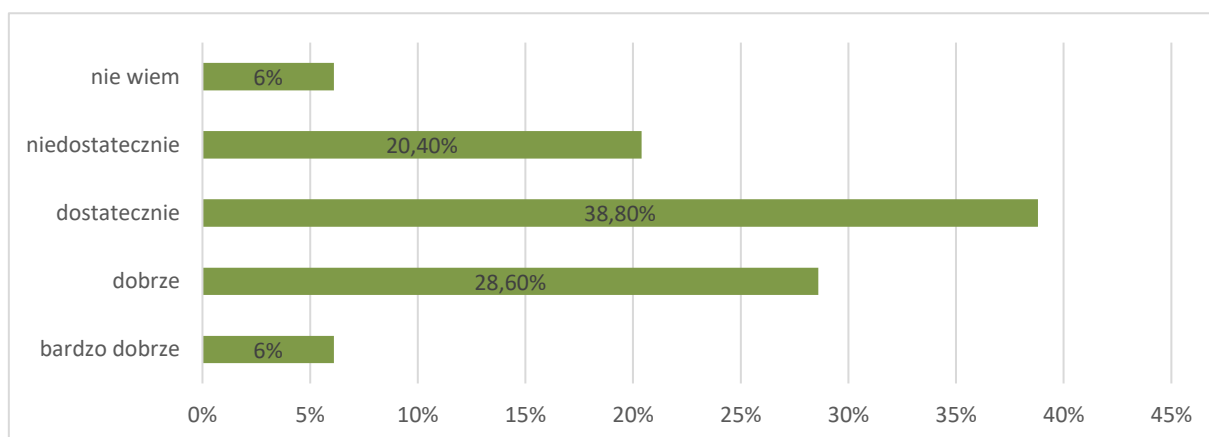
Budowa Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego na terenie gminy przyczyni się do wielu istotnych zmian społecznych i organizacyjnych. Mieszkańcy z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności zyskają dostęp do stałej, profesjonalnej opieki blisko miejsca zamieszkania, bez konieczności wyjazdu do odległych placówek. Zapewnienie opieki całodobowej i dziennej umożliwi uczestnikom większą samodzielność, rehabilitację, aktywizację społeczną oraz udział w zajęciach terapeutycznych i integracyjnych. Rodziny osób z niepełnosprawnościami otrzymają realne wsparcie w codziennej opiece, co zmniejszy obciążenie fizyczne i psychiczne oraz pozwoli im na większą aktywność zawodową i społeczną. Centrum stanie się miejscem budowania relacji, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz wzmocnienia poczucia przynależności do lokalnej wspólnoty. Inwestycja znacząco podniesie standard usług społecznych w gminie i zwiększy jej atrakcyjność jako miejsca przyjaznego osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami. Powstanie Centrum wiąże się również z zatrudnieniem wykwalifikowanego personelu (opiekunów, terapeutów, specjalistów), co pozytywnie wpłynie na lokalny rynek pracy.

W efekcie budowa Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego to nie tylko inwestycja w infrastrukturę, ale przede wszystkim w ludzi – ich bezpieczeństwo, godność oraz możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w grudniu 2025 roku:

Opinie mieszkańców gminy biorących udział w badaniu ankietowym na temat oferty w zakresie ochrony zdrowia były nieco zróżnicowane. 38,8% badanych oceniło ją na poziomie dostatecznym. Kolejno 28,6% ankietowanych przyznało, że gmina jest niedostatecznie przygotowana w tym zakresie, natomiast 20,4% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest dobra.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?

Jak wynika z odpowiedzi badanych największym problemem jest aktualnie ograniczony dostęp do lekarzy POZ. Jako zasadne ankietowani wskazali zatrudnienie większej ilości lekarzy, w tym zarówno lekarzy POZ jak również specjalistów, poszerzenie oferty usług rehabilitacyjnych, zmianę poziomu obsługi w ośrodku zdrowia (zmiana podejścia lekarzy do pacjentów) oraz uruchomienie programów pomocowych.

Bezpieczeństwo

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Komenda Powiatowa Policji w Ostrowi Mazowieckiej oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Ostrowi Mazowieckiej. Ponadto na terenie gminy działają ochotnicze straże pożarne, które uczestniczą prawie we wszystkich akcjach likwidujących zagrożenia pożarowe, powodziowe lub drogowe: OSP w Koskowie, OSP w Sulęcynie Szlacheckim, OSP w Gniazdowie, OSP w Gumowie, OSP w Kosewie, OSP w Podbielu, OSP w Rząśniku, OSP w Żochowie i OSP w Starym Lubotynie.

W 2024 roku w gminie Stary Lubotyń stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 50 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 14,04 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Stary Lubotyń wynosi 67,20% i jest większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz nieznacznie mniejszy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Stary Lubotyń najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,81 (wykrywalność 66%) oraz przeciwko mieniu - 6,36 (wykrywalność 45%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 3,13 (46%), drogowe - 2,01 (98%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,26 (77%)¹¹

Analizując szczegółowe dane można zauważyć, iż na przestrzeni lat 2020-2024 liczba przestępstw odnotowanych ogółem zmalała.

Tabela 5. Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Ogółem	85	57	77	53	50
Kryminalne	38	34	37	33	28
Gospodarcze	33	11	29	11	11
Drogowe	10	8	8	6	7
Przeciwko życiu i zdrowiu	1	1	1	1	1
Przeciwko mieniu	32	24	45	26	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹¹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Stary_Lubotyń#poziom-przestepczosci

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Ostrowi Mazowieckiej, dotyczących przestępstw na terenie gminy Stary Lubotyń wynika, iż z każdym rokiem ich liczba spada, a gmina staje się bezpiecznym miejscem do życia.

Tabela 6. Przestępstwa na terenie gminy Stary Lubotyń w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Kradzież z włamaniem	1	5	0
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	3	2	1
Pobicie	0	0	0
Uszkodzenie mienia	1	1	2
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	0	0	0
Kradzież mienia	5	15	3
Inne	32	20	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji

Tabela 7. Przestępstwa na terenie gminy Stary Lubotyń według kwalifikacji prawnej

Artykuł KK Kwalifikacja prawna	wszczętych/ stwierdzonych/ zakończonych		
	2022	2023	2024
Znęcanie się nad rodziną	3/3/3	2/2/2	1/1/1
Groźba karalna	2/1/2	3/3/3	1/1/1
Rozpijanie małoletniego	0/ 0/ 0	0/ 0/ 0	0/ 0/ 0
Uchylenie się od płacenia alimentów	1/1/1	0/0/0	1/1/1
Inne	36/26/36	38/27/38	20/20/20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji

Kultura, sport i rekreacja

We wrześniu 2025 roku zakończyła się realizacja inwestycji polegającej na budowie Centrum Promocji Lokalnej w Starym Lubotyniu. Przedsięwzięcie obejmowało powstanie nowego obiektu, zlokalizowanego obok budynku Urzędu Gminy, oraz przebudowę tzw. „rynieczonek”. Całkowita wartość inwestycji wyniosła 2 111 109,61 zł, z czego 1 700 000,00 zł pochodziło z dofinansowania w ramach Rządowego Funduszu Polski Ładu: Programu Inwestycji Strategicznych. Pozostałe środki to wkład własny gminy. Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Starym Lubotyniu zostało powołane uchwałą Rady Gminy Nr 36/VI/1991 z dnia 12 lutego 1991 r. Faktyczna działalność programowa Centrum rozpoczęła się **1 października 2025 r.**, po nadaniu statutu oraz powołaniu dyrektora instytucji.

I. Zakres działalności

Centrum realizuje zadania własne gminy w zakresie kultury, sportu i rekreacji oraz integracji społecznej mieszkańców. Działania prowadzone są w oparciu o bazę lokalową obejmującą salę wielofunkcyjną, Rynieczonek w Starym Lubotyniu oraz halę sportową „Olimpia”.

II. Hala sportowa „Olimpia”

W 2024 roku Gmina Stary Lubotyń zrealizowała inwestycję pn. „Budowa boiska wielofunkcyjnego” wraz z zadaniem o stałej konstrukcji przy Szkole Podstawowej w Starym Lubotyniu. Zadanie zostało dofinansowane ze środków budżetu państwa w ramach Programu „Olimpia”, realizowanego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. Obiekt został oddany do użytku w kwietniu 2025r.

Dzięki pozyskanemu wsparciu w wysokości 2,6 mln zł oraz dodatkowemu dofinansowaniu w kwocie 1,45 mln zł możliwa była realizacja przedsięwzięcia o łącznej wartości 5,7 mln zł.

Nowe boisko wielofunkcyjne z zadaniem o powierzchni użytkowej 1103 m² służy uczniom Szkoła Podstawowa w Starym Lubotyniu w ramach zajęć lekcyjnych, a także dzieciom, młodzieży i dorosłym mieszkańcom gminy. Od kwietnia 2025 roku obiekt jest dostępny również podczas dodatkowych, nieodpłatnych zajęć sportowo-rekreacyjnych organizowanych przez Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Starym Lubotyniu. Zajęcia te sprzyjają aktywności fizycznej, integracji społecznej oraz poprawie jakości życia mieszkańców.

W ramach inwestycji powstała nowoczesna hala sportowa o konstrukcji łukowej wykonanej z drewna klejonego, o wymiarach 20 m × 40 m. Obiekt umożliwia uprawianie wielu dyscyplin sportowych, takich jak piłka siatkowa, halowa piłka nożna, koszykówka, piłka ręczna czy tenis.

Hala została połączona z budynkiem szkoły specjalnym łącznikiem, zapewniającym komfortową i bezpieczną komunikację pomiędzy obiektami.

Przy hali wybudowano zaplecze sanitarno-szatniowe z pomieszczeniami magazynowymi. Na sali sportowej przewidziano również strzelnicę wirtualną oraz scenę umożliwiającą organizację wydarzeń artystycznych i spotkań lokalnej społeczności.

Nowy obiekt nie służy wyłącznie do rozgrywania meczów i zawodów sportowych — stanowi nowoczesną, wielofunkcyjną przestrzeń sprzyjającą aktywności fizycznej, rozwijaniu pasji sportowych oraz budowaniu więzi społecznych wśród mieszkańców Gminy Stary Lubotyń.

III. Działalność sportowa i frekwencja

Zajęcia sportowe realizowane są w hali sportowej „Olimpia” od poniedziałku do piątku w godzinach popołudniowo-wieczornych. Oferta obejmuje zajęcia ogólnorozwojowe, stretching i relaksację oraz trening funkcjonalny. Harmonogram zajęć jest na bieżąco analizowany i dostosowywany do zainteresowania mieszkańców.

Frekwencja na zajęciach sportowych w okresie sprawozdawczym przedstawiała się następująco: w październiku 2025 r. odnotowano 1 084 obecności, w listopadzie 996 obecności, natomiast w grudniu 672 obecności, przy czym zajęcia w grudniu realizowane były przez niepełny miesiąc. Łączna liczba obecności w analizowanym okresie wyniosła 2 752, co potwierdza intensywne wykorzystanie hali sportowej oraz duże zainteresowanie ofertą sportową. Podjęto próbę uruchomienia zajęć rehabilitacyjno-terapeutycznych skierowanych do osób w wieku 50+, jednak ze względu na brak zainteresowania ze strony mieszkańców nie zostały one wprowadzone do stałej oferty.

IV. Harmonogram zajęć sportowych

Zajęcia sportowe odbywają się w dni robocze. W poniedziałki realizowane są zajęcia ogólnorozwojowe dla dorosłych, we wtorki trening funkcjonalny skierowany do mężczyzn, w środy zajęcia stretchingowe i relaksacyjne, w czwartki zajęcia ogólnorozwojowe dla młodzieży i dorosłych, natomiast w piątki zajęcia rekreacyjne o charakterze otwartym, adresowane do różnych grup wiekowych.

V. Działalność kulturalna i edukacyjna

W ramach działalności kulturalnej i edukacyjnej funkcjonuje amatorska grupa teatralna „Za Urzędem”, licząca 12 osób. Grupa prowadzi regularne próby, samodzielnie przygotowuje scenariusze i spektakle oraz aktywnie uczestniczy w organizacji wydarzeń gminnych.

Od października 2025 r. w Centrum odbywają się cotygodniowe spotkania szachowe oraz gry planszowe, organizowane raz w tygodniu. Zajęcia mają charakter międzypokoleniowy i gromadzą każdorazowo od 8 do 12 uczestników. Prowadzone są społecznie.

W listopadzie 2025 r. uruchomiono zajęcia instrumentalne obejmujące naukę gry na instrumentach klawiszowych, gitarze oraz perkusji. W całym okresie sprawozdawczym w zajęciach uczestniczyło łącznie 18 osób, z czego na koniec okresu regularny udział deklarowało 14 uczestników. Zajęcia prowadzone są we współpracy ze Szkołą Podstawową w Starym Lubotyniu, która udostępniła instrumenty muzyczne.

VI. Harmonogram zajęć kulturalnych

Zajęcia szachowe i gry planszowe odbywają się w każdy wtorek w sali wielofunkcyjnej Centrum. Próby grupy teatralnej organizowane są regularnie, w terminach ustalanych elastycznie, w zależności od potrzeb zespołu. Zajęcia instrumentalne prowadzone są według indywidualnie ustalanego harmonogramu, dostosowanego do możliwości uczestników i instruktora.

VII. Organizacja wydarzeń

W 2025r. Centrum zorganizowało dwa duże wydarzenia o charakterze ogólnogminnym. Pierwszym z nich były Mikołajki, które odbyły się w hali sportowej „Olimpia”. W wydarzeniu wzięło udział ponad 200 dzieci, a łączna liczba uczestników wraz z opiekunami wyniosła około 500 osób.

Drugim wydarzeniem był Jarmark Bożonarodzeniowy zorganizowany na Ryneczku w Starym Lubotyniu. Wydarzenie cieszyło się wysoką frekwencją i miało charakter integracyjny, z udziałem lokalnych instytucji, organizacji oraz mieszkańców gminy.

VIII. Wnioski końcowe

Pierwszy okres działalności Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Starym Lubotyniu potwierdził zasadność funkcjonowania instytucji oraz realne zapotrzebowanie mieszkańców na ofertę sportową i kulturalną. Szczególnie dużym zainteresowaniem cieszą się zajęcia sportowe realizowane w hali „Olimpia” oraz inicjatywy oddolne, takie jak działalność grupy teatralnej.

IX. Plany na kolejny okres

W kolejnym okresie planowane jest dalsze rozwijanie działalności Centrum poprzez organizację aktywnych ferii zimowych, uruchomienie zajęć rytmicznych dla dzieci oraz zajęć plastycznych, a także kontynuowanie analizy potrzeb mieszkańców i dostosowywanie oferty do ich oczekiwań.

Kolejną instytucją kultury na terenie gminy jest Gminna Biblioteka Publiczna w Starym Luboniu. Gminna Biblioteka Publiczna jest samorządową instytucją kultury, utrzymywaną z funduszy gminy Stary Lubotyń.

Zgodnie ze statutem, biblioteka służy zaspokajaniu i rozwijaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i rozwojowi kultury. Do podstawowych zadań Biblioteki należy:

- gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu;
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz oraz prowadzenie wypożyczeń między bibliotecznych;
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej;
- popularyzacja książki i czytelnictwa;
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa;
- doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej.

Biblioteka oferuje literaturę piękną dla dzieci, młodzieży i dorosłych; literaturę popularno- naukową z różnych dziedzin wiedzy; czasopisma.¹²

Zgodnie z danymi GUS na rok 2024 Gminna Biblioteka Publiczna, posiada księgozbiór liczący 14 851 woluminów. W ciągu roku z biblioteki skorzystało łącznie 169 czytelników, odnotowano 2 478 wypożyczeń księgozbiorów na zewnątrz.¹³

Władze samorządowe wspierają działające na terenie gminy zespoły taneczne i muzyczne. Chlubą Gminy jest chór Dominanta. Działania kulturalne wspierają działające na terenie gminy Stowarzyszenie Mieszkańców i Miłośników Ziemi Lubotyńskiej oraz Koła Gospodyń Wiejskich z Kosewa, Koskowa, Rząśnika, Podbiela i Sulęcina.¹⁴

¹² <https://www.lubotyń.pl/jednostki-organizacyjne/kultura/>

¹³ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

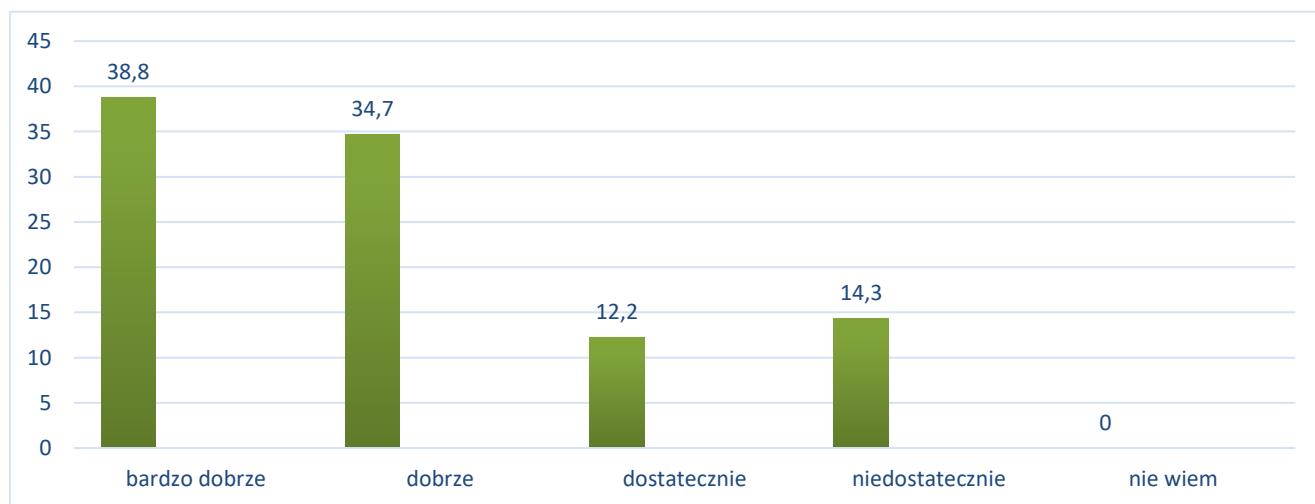
¹⁴ *Strategia Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2021 – 2025*, dostęp on-line: <https://www.bip.lubotyń.pl/a,936,strategia->

W roku 2024, w ramach środków finansowych pochodzących z funduszu sołectkiego zrealizowano liczne projekty, które znacząco podniosły jakość życia mieszkańców, rozwinęły infrastrukturę oraz stworzyły przestrzenie sprzyjające integracji społecznej. Łączna kwota przeznaczona na te inicjatywy wyniosła 586 432,30 zł. Jednym z najpopularniejszych kierunków inwestycji w 2024 roku było tworzenie miejsc spotkań i integracji mieszkańców. W sołectwach Budziszki, Chmielewo, Gumowo, Lubotyń - Kolonia, Lubotyń- Morgi i Żochowo wybudowano altany, które służą organizacji wydarzeń i spotkań. Te nowe obiekty, finansowane z funduszu sołectkiego oraz programu MIAS Mazowsze 2024, oferują mieszkańcom przestrzeń do wspólnych działań, sprzyjając integracji międzypokoleniowej. Dzięki wsparciu finansowemu z budżetu Województwa Mazowieckiego, które wyniosło 90 000,00 zł (po 15 000,00 zł na każdą altanę), a także środkom z funduszu sołectkiego, te projekty stały się rzeczywistością. Poszczególne miejscowości w gminie Stary Lubotyń przeznaczyły środki z funduszu sołectkiego na różnorodne działania, które odpowiadały na lokalne potrzeby.¹⁵

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w grudniu 2024 roku:

Większość mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym bardzo dobrze oceniło jakość i atrakcyjność oferty kulturalnej gminy. Taką odpowiedź wskazało 38,8% badanych. 34,7% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są dobre, z kolei 12,2% ankietowanych uznało jakość oferty kulturalnej za dostateczną a 14,3% za niedostateczną.

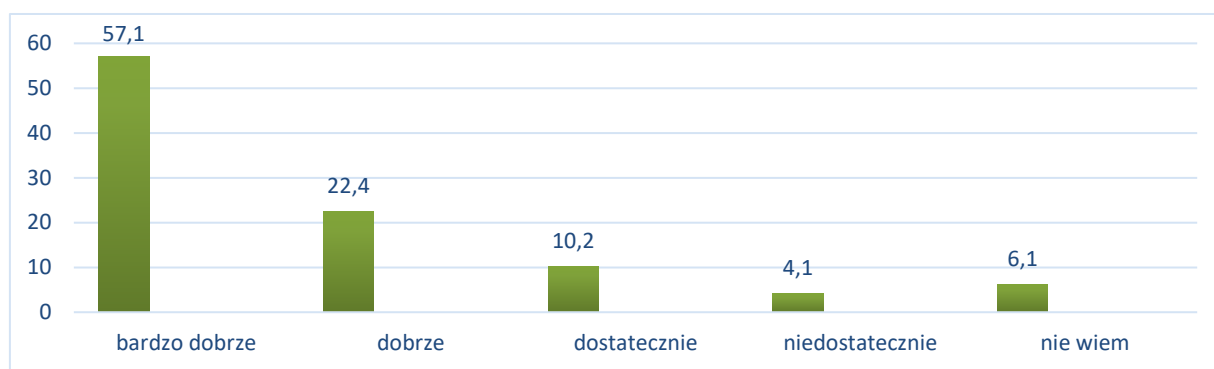
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

Gdy zapytano ankietowanych jakich placówek kulturalnych lub form zajęć artystycznych brakuje w gminie lub dostęp do nich jest ograniczony, najczęściej wymieniali kino, lekcje rysunku, lekcje angielskiego dla dorosłych, kursy fotograficzne, tańce oraz działania promujące czytelnictwo.

Na wyższym poziomie mieszkańcy ocenili ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji. 57,1% uznało, że zasoby gminy są bardzo dobre, a 22,4% stwierdziło, że dobre. 10,2% oceniło ofertę w tym zakresie jako dostateczną, a 4,1% jako niedostateczną. 6,1% mieszkańców nie ma na ten temat zdania.

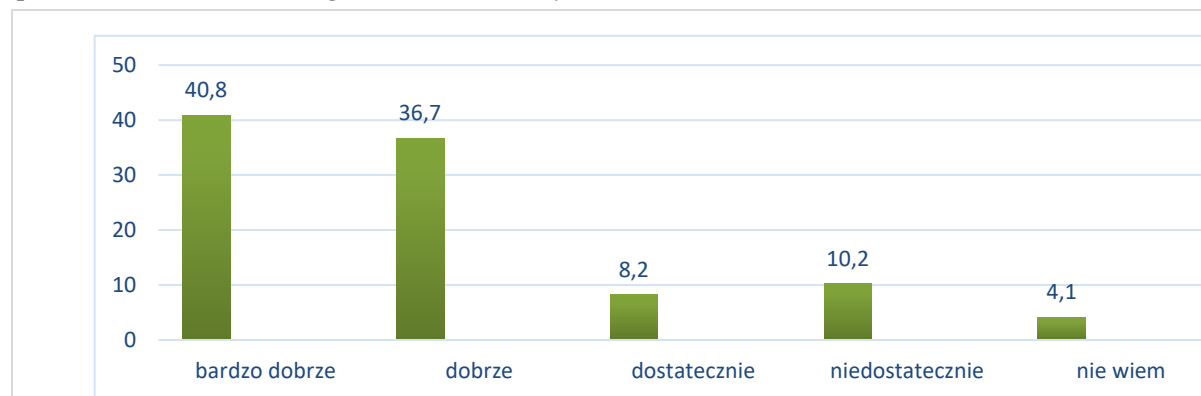
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Wśród działań i inwestycji, które należałoby podjąć w gminie w celu pełniejszego dostosowania oferty w zakresie sportu i rekreacji mieszkańcy wskazywali najczęściej organizację zajęć w ferie i wakacje, półkolonie dla dzieci, zajęcia sportowe oraz konkursy.

Ocena działań gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży również była pozytywna. Najwyższy odsetek tj. 40,8% stanowiły odpowiedzi mieszkańców wskazujące na bardzo dobry poziom organizacji. 33,7% stwierdziło, że działania gminy w tym zakresie można uznać za dobre, a 8,2% oceniło je jako dostateczne.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Turystyka

Gmina Stary Lubotyń leży w dorzeczu rzek: Narew i Bug, w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, dokładnie między Warszawą i Białymstokiem. Bliskość tych aglomeracji i doskonałe połączenie komunikacyjne to atuty sprzyjające inwestowaniu na terenie gminy.

Gmina **Stary Lubotyń** leży w **makroregionie Niziny Północnomazowieckiej** i w **mezoregionie Międzyrzecze Łomżyńskie** według współczesnej regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski według podziału fizyczno-geograficznego Polski opracowanego przy udziale pracowników Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego – dr Jana Borzyszkowskiego, mgr inż. Małgorzaty Bidłasik i mgr inż. Izabeli Grzegorzczak (2018r.). Pod względem przyrodniczym cały obszar gminy jest ujęty jako część funkcjonalnego regionu „**Zielone Płuca Polski**” – jest to regionalna, historyczna koncepcja ochrony obszarów o wysokich walorach środowiskowych i niskim stopniu zanieczyszczenia, stosowana w dokumentach planistycznych gminy i raportach środowiskowych. Teren gminy znajduje się głównie w **dorzeczu rzeki Orz** (Orzyc) i jej dopływów oraz częściowo dorzeczu **Rużu** – dane te są potwierdzone we wspomnianych dokumentach planistycznych gminy i raportach środowiskowych. Południowo-wschodnia część gminy przylega do kompleksów leśnych Puszczy Białej – w gminnych dokumentach planistycznych i raportach środowiskowych ten fragment jest opisany jako lasy porastające ten obszar.

Południowa część gminy została objęta ochroną w postaci Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 - Puszcza Biała PLB 140007. Obszar Natury 2000 zajmuje powierzchnię 472, 6 ha.

Gmina Stary Lubotyń nie posiada obszarów cennych przyrodniczo. Na jej terenie nie znajdują się tereny ani obiekty chronione. Jednak ze względu na nizinne położenie, gmina posiada dogodne warunki do uprawiania turystyki pieszej, konnej jak i rowerowej, która staje się coraz częstszą formą rekreacji. Piękne lasy przyciągają grzybiarzy z odległych terenów Mazowsza i Podlasia.

Zabytki znajdujące się na terenie gminy Stary Lubotyń:

1. Kaplica św. Rocha na cmentarzu w Starym Lubotyniu. Z pierwszej ćwierci XVII wieku pochodzą przyozdobienia ambony (dwa renesansowe uszaki),
2. Monstrancja z 1638 roku w kościele lubotyńskim. Reprezentuje ona typ monstrancji wieżyczkowej o strukturze gotyckiej wypełnionej renesansowymi dekoracjami,
3. Ornat z XVI wieku wykonany z wielko wzorzystego adamaszku (pochodzenia weneckiego) jako unikat w skali krajowej.

Bogata historia Ziemi Lubotyńskiej upowszechniona wśród społeczeństwa może wytwarzać akcenty patriotyzmu lokalnego. Jest ona ważnym elementem do wytwarzania lokalnych ambicji, niezbędnych w rozwoju środowiska gminnego.

Obiekty o wysokich wartościach historycznych i kulturowych ujęte w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

1. Młyn elektryczny, budynek murowano-drewniany, wł. Z. Markowski, Gniazdowo lata 20 XX w.,
2. Chałupa, budynek drewniany, Gniazdowo 16, I poł. XX w.,
3. Chałupa, budynek drewniany, Koskowo 53, I poł. XX w.,
4. Chałupa, budynek drewniany, Koskowo 53a, przełom XIX – XX w.,
5. Chałupa, budynek drewniany, Podbiele Kolonia 59, pocz. XX w.,
6. Młyn wodny, budynek drewniany, Podbielko, pocz. XIX w.,
7. Kościół murowany p.w. Nawiedzenia NMP,
8. Kaplica cmentarna drewniana kaplica cmentarna p.w św. Rocha Stary Lubotyń I poł. XIXw.,
9. Dom budynek drewniany wł. T. Nagórka Żochowo ok. 1925,
10. Dom budynek drewniany wł. L. Żyłowski Żyłowo ok. 1939,
11. Zespół fortyfikacji, żelbetowe bunkry radzieckie z czasów II wojny światowej, Rabędy - Żochowo 1940 – 1941 i Podbiele – Żyłowo 1940 -41.

Obiekty zabytkowe na terenie gminy Stary Lubotyń wpisane do rejestru zabytków według informacji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

1. Gniazdowo, ślady osady z okresu późnolateńskiego i wczesnorzymskiego,
2. Rogowo-Folwark, ślady osady z późnego okresu rzymskiego,
3. Rogowo-Folwark i Kosewo, ślady cmentarzyska z konstrukcjami kamiennymi z okresu wczesno rzymskiego,
4. Gniazdowo, ślady osady wczesnośredniowiecznej,
5. Chmielewo, ślady osady wczesnośredniowiecznej,
6. Lubotyń-Włóki, ślady osady wczesnośredniowiecznej,
7. Świerże, osada wczesnośredniowieczna,
8. Stary Lubotyń, kościół,
9. Stary Lubotyń, drewniana kaplica.¹⁶

¹⁶ *Strategia Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2021 – 2025*, dostęp on-line: <https://www.bip.lubotyń.pl/a,936,strategia-rozwiazywania-problemow-spolecznych-gminy-na-lata-2021-2025>

Rynek pracy

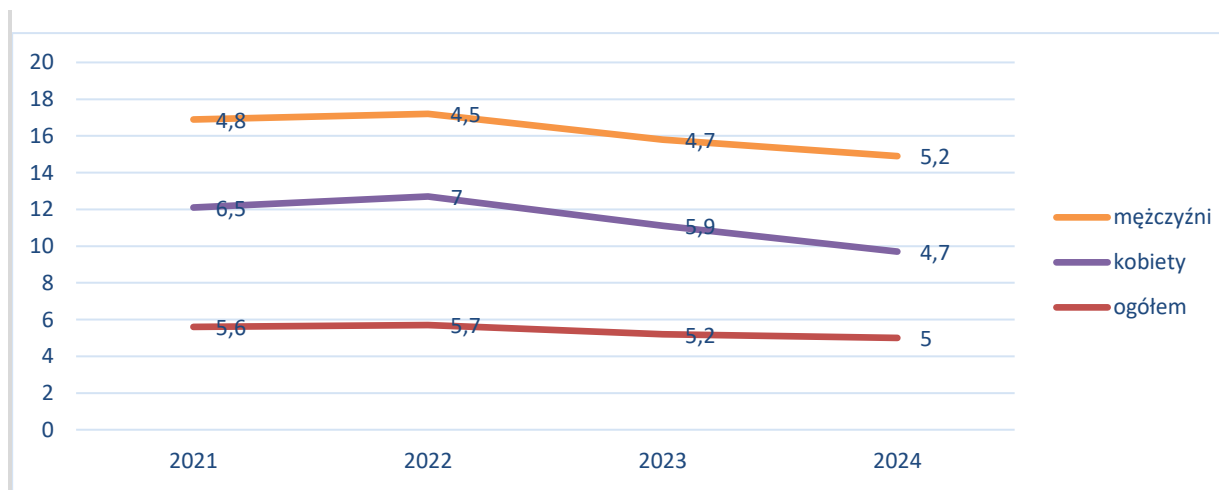
Najbardziej aktualne dane GUS pochodzą z 2021r. i zgodnie z nimi w gminie Stary Lubotyń pracowało 189 osób z czego 69 % wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 31 % mężczyźni.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Stary Lubotyń 132 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 22 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -110.

28,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Stary Lubotyń pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 31,9% w przemyśle i budownictwie, a 38,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W 2024 roku ogółem w gminie zarejestrowano 102 osoby bezrobotne, w tym 45 kobiet oraz 57 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2021-2024 widoczny jest stały spadek udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Wykres 8. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2021-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka

Gmina Stary Lubotyń ma charakter typowo rolniczy. Jest to gmina wiejska, przez którą nie przebiegają wielkie ciągi komunikacyjne ani nie graniczy z żadnym miastem. Ma to wpływ na strukturę podmiotów gospodarczych na terenie gminy. Rozwinięte są głównie te podmioty które gwarantują zaspokojenie potrzeb lokalnych mieszkańców gminy. Rolnictwo jest wiodącą gałęzią gospodarki w gminie, stanowi źródło utrzymania ok 47,00% ludności. Na jego rozwój wpływ ma duży udział użytków rolnych oraz brak innych alternatywnych źródeł utrzymania.¹⁷

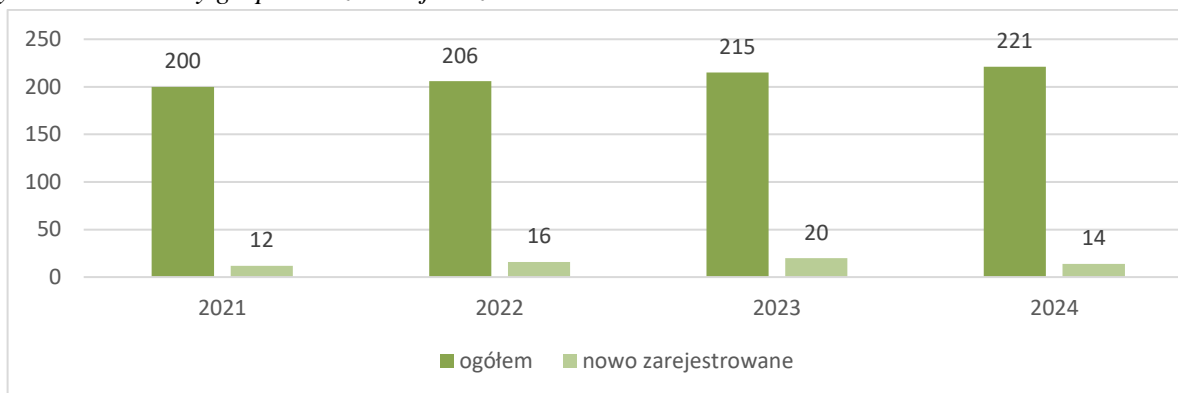
W gminie Stary Lubotyń w roku 2024 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 221 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 186 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 14 nowych podmiotów, a 9 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2024 najczęściej (21) podmiotów zarejestrowano w roku 2012, a najmniej (10) w roku 2015. W tym samym okresie najczęściej (31) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (2) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2010 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Stary Lubotyń najczęściej (6) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (217) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 7,2% (16) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 32,6% (72) podmiotów, a 60,2% (133) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Stary Lubotyń najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (31.2%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21.0%).¹⁸

¹⁷ *Strategia Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2021 – 2025*, dostęp on-line: <https://www.bip.lubotyń.pl/a,936,strategia-rozwiazywania-problemow-spolecznych-gminy-na-lata-2021-2025>

¹⁸ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Stary_Lubotyń

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje stały wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów, w tym również podmiotów nowo zarejestrowanych.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2021-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są dosyć sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY STARY LUBOTYŃ

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w grudniu 2025 roku:

W wyniku badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Stary Lubotyń pozyskano dane dotyczące rozpowszechnienia poszczególnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

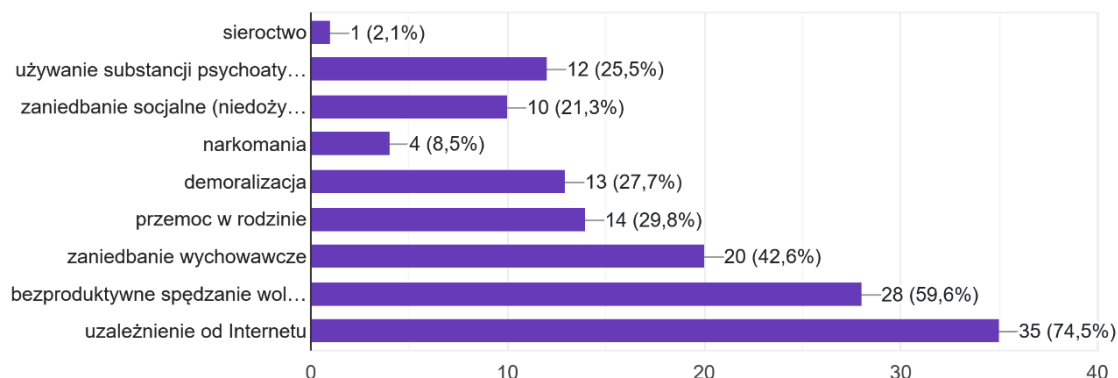
Tabela 8. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Stary Lubotyń

Problemy społeczne	Ważność problemu
Alkoholizm	3,2
Narkomania	2,3
Wzrost przestępczości	1,9
Dopalacze	2,0
Bezrobocie	2,8

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali alkoholizm, którego ważność została oceniona na poziomie 3,2. Stosunkowo wysoka pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Na kolejnych pozycjach pod względem ważności znalazło się bezrobocie, narkomania oraz ubóstwo.

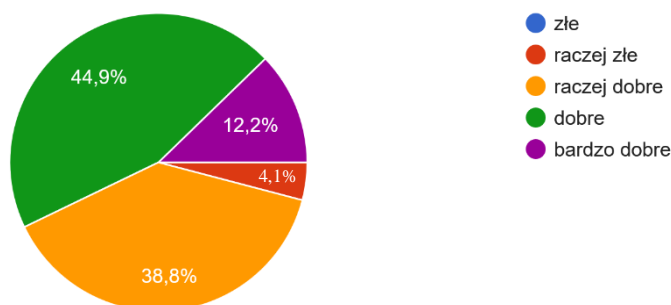
Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu oraz bezproduktywne spędzanie czasu wolnego. Wielu respondentów zwróciło również uwagę na zaniedbanie wychowawcze, przemoc w rodzinie i demoralizację.

Wykres 10. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?

Ogólne warunki życia w gminie Stary Lubotyń mieszkańcy najczęściej oceniali jako bardzo dobre, dobre lub raczej dobre. Pozostałe 4,1 % respondentów wyraziło niezadowolenie z warunków życia gminie, przyznając, że są złe.

Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest samodzielną jednostką organizacyjną gminy Stary Lubotyń, która realizuje zadania pomocy społecznej.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wynika, iż ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy na przestrzeni lat 2022-2024 pozostaje na zbliżonym poziomie.

Tabela 9. Rodziny korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Korzystający z pomocy GOPS	2022	2023	2024
Rodziny korzystające ze świadczeń GOPS ogółem, w tym:	68	67	64
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu uzależnień	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Starym Lubotyniu

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia pieniężne.

Tabela 10. Rodzaje pomocy udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	2022	2023	2024
Rodziny korzystające ze świadczeń rzeczowych	21	52	22
Rodziny korzystające ze świadczeń pieniężnych	36	28	29
Świadczenia w postaci porad dla osób	29	36	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Starym Lubotyniu

W roku 2024 najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej była ubóstwo, a kolejno niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Tabela 11. Powody przyznawania pomocy społecznej

Powody przyznawania pomocy społecznej	2022	2023	2024
niepełnosprawność	11	12	16
bezrobocie	11	12	11
ubóstwo	22	21	24
bezzradność opieki wychowawczej	7	7	7
długotrwała choroba	16	12	13
przemoc w rodzinie	0	0	0
klęska żywiołowa	0	0	0
inne	13	11	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Starym Lubotyniu

Odbiorcami pomocy społecznej są najczęściej osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku oraz renciści.

Tabela 12. Odbiorcy pomocy społecznej

Odbiorcy pomocy społecznej	2022	2023	2024
rencista	5	9	9
emeryt	2	4	3
bezrobotny z prawem do zasiłku	3	3	2
bezrobotny bez prawa do zasiłku	8	9	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Starym Lubotyniu

Zgodnie z danymi GOPS w 2024 roku ze świadczeń rodzinnych korzystały 225 rodzin, w których pomocą objęto łącznie 412 dzieci. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych zmalała.

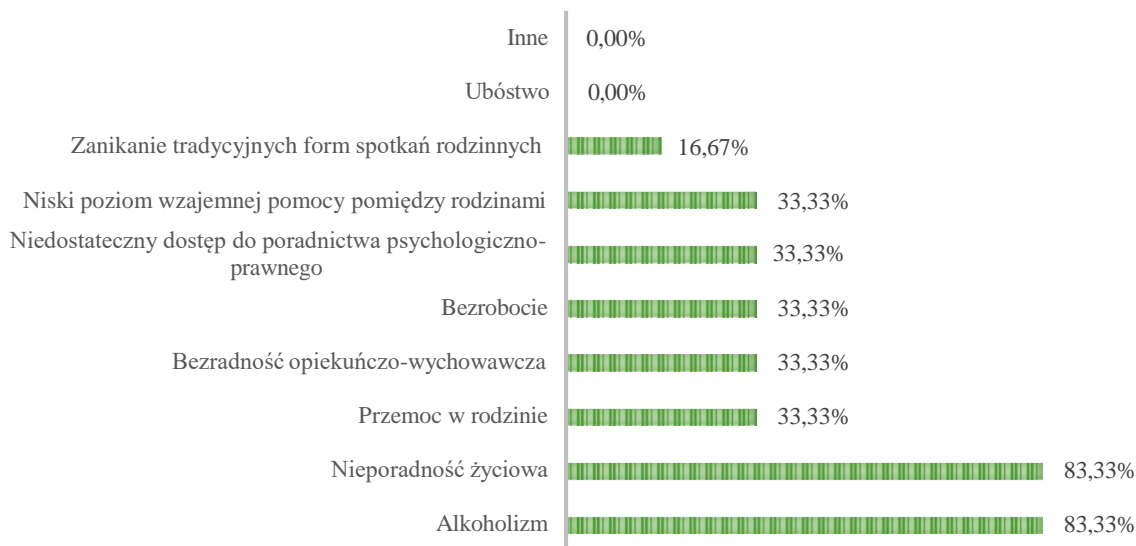
Tabela 13. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w latach 2022-2024

Korzystający ze świadczeń	2022	2023	2024
Świadczenia rodzinne:			
- rodziny	282	269	225
- dzieci	493	481	412

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

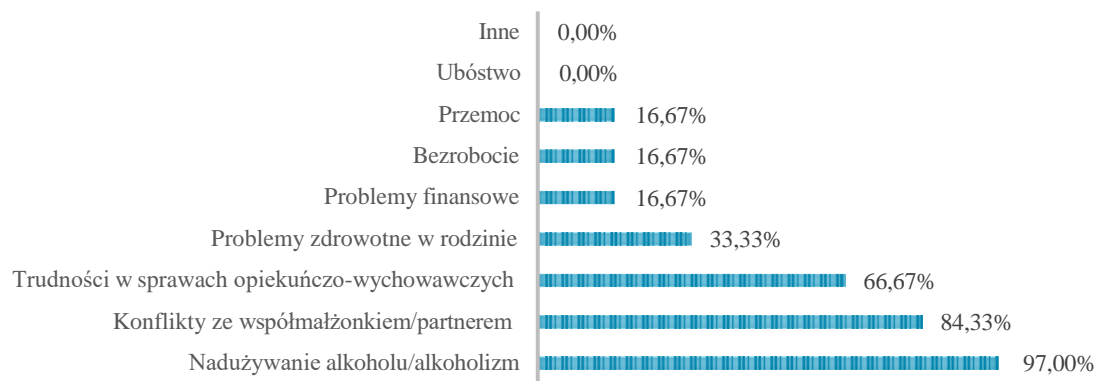
W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Lubotyniu, w którym wzięło udział 5 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy pracownicy GOPS wskazali przede wszystkim na nieporadność życiową oraz alkoholizm. W dalszej kolejności wymieniali bezrobocie, przemoc w rodzinie, bezradność opiekuńczo- wychowawczą, niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno- prawnego i niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami.

Wykres 12. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie gminy?

Z przeprowadzonego badania wynika, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają problemy uzależnienia od alkoholu, konflikty ze współmałżonkiem/ partnerem oraz trudności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych.

Wykres 13. Jakie są według Pani/Pana najczęściej zgłaszane problemy przez rodziny z dziećmi?

Bezrobocie

Na przestrzeni lat 2022-2024 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Stary Lubotyń zmalała o ponad 32,00%. Świadczy to o pozytywnych zmianach na rynku pracy oraz ogólnym ożywieniu gospodarczym będącymi wynikiem właściwej polityki gminy oraz działania krajowych instrumentów wsparcia bezrobotnych, w szczególności kierowanych do osób poniżej 30 roku życia, powyżej 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotnych.

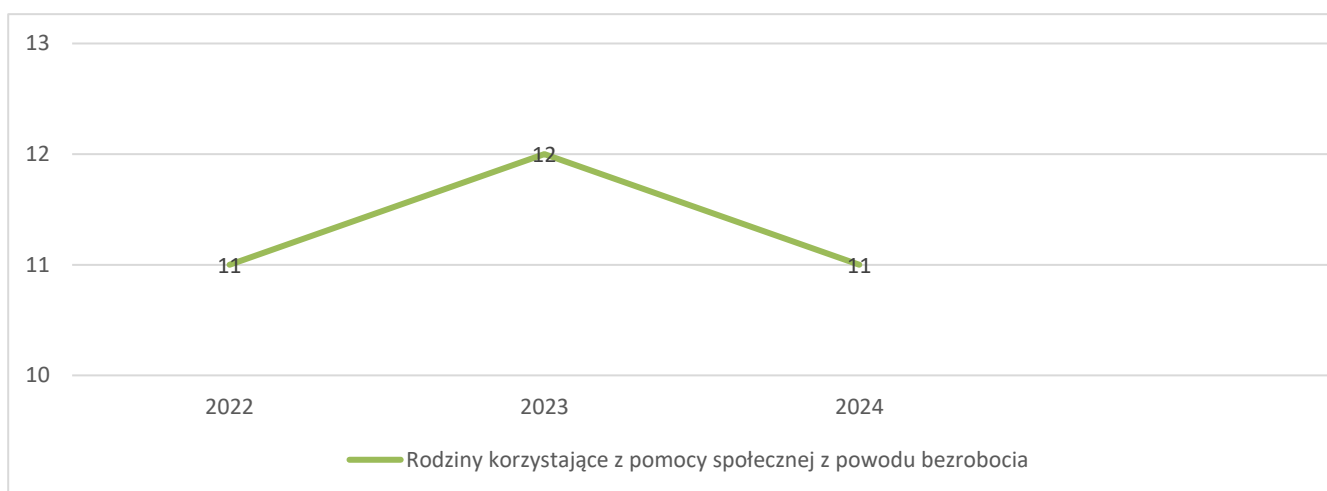
Tabela 14. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Stary Lubotyń w latach 2021-2024

Stan bezrobocia	2021	2022	2023	2024
Bezrobotni zarejestrowani ogółem, w tym	117	118	108	102
Kobiety	62	67	56	45
Mężczyźni	55	51	52	57
Osoby do 30 roku życia	51	49	39	45
Osoby po 50 roku życia	26	23	24	21
Długotrwale bezrobotni	71	68	58	65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi GOPS, na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia pozostaje na zbliżonym poziomie.

Wykres 14. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Starym Lubotyniu

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według badania pt. „Wzory konsumpcji alkoholu w Polsce w 2020 roku”, przeprowadzonego na reprezentatywnej próbie 2000 dorosłych respondentów wynika, że ponad 80% badanych piło w ciągu 12 miesięcy przed badaniem przynajmniej jeden rodzaj alkoholu. W ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem nie piło 19,2% osób. Rozpowszechnienie abstynencji jest znacznie wyższe wśród kobiet (26,5%) niż mężczyzn (12,6%). Pod względem częstości picia (dni picia) widoczne są również różnice pomiędzy kobietami mężczyznami. Ogólnie konsumenci alkoholu piją go średnio przez 73 dni, czyli ponad 2 miesiące w roku, przy czym najczęściej piją piwo (61 dni w roku) i zdecydowanie rzadziej wino czy napoje spirytusowe (14 dni w roku). Mężczyźni piją alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety (średnia 106 dni vs 37 dni), przy czym różnica ta jest głównie związana z częstszym pić piwa przez mężczyzn (średnio 98 dni w roku dla mężczyzn i 21 dni w roku dla kobiet) i ponad dwukrotnie częstszym pić napojów spirytusowych (20 dni) niż w przypadku kobiet (9 dni). Natomiast, jeśli chodzi o wino, to kobiety piją je niemal dwukrotnie częściej niż mężczyźni (18 dni vs 10 dni).

W obydwu grupach, kobiet i mężczyzn, zauważalna jest zgodność kolejności najważniejszych motywów do picia, choć te motywy nie są wskazywane jako wyjątkowo częste (na poziomie 20–30%). Najważniejsze motywy związane są z presją społeczną (picie podczas uroczystości oraz chęć dopasowania się) oraz z przyjemnością odczuwaną po wypiciu alkoholu (nastroj i uczucie towarzyszące picciu). Warto jednak zauważyć, że przedstawiciele obu płci nie piją po to, aby się upić ani ucieczkowo – aby zapomnieć. Picie jest związane w dużo większym stopniu z zachowaniami i rytuałami społecznymi. Zwraca uwagę fakt, że w grupie najstarszych uczestników badania (65+) motyw „właściwej diety” dotyczy niemal dwukrotnie większego odsetka respondentów niż w pozostałych grupach wiekowych. Zapewne przekonania tej grupy wiekowej mogą wynikać z racjonalizowania własnej konsumpcji alkoholu, ale także z zakorzenionych przekonań. Do najrzadziej wskazywanych okoliczności picia należą: picie na zewnątrz, czyli w parkach, na ulicach.

Jednym z częściej pojawiających się w dyskursie publicznym problemów jest picie alkoholu w małych opakowaniach, tzw. małpki, które stały się symbolem łatwo dostępnego i prostego do ukrycia alkoholu. W badaniu sprawdzono rozpowszechnienie zakupu i spożywania alkoholu w takiej formie. Do zakupu alkoholu w małych opakowaniach przyznaje się co trzeci

badany (36,4%). Najczęściej kupowany był jeden rodzaj alkoholu (16,6% respondentów), najrzadziej wszystkie trzy rodzaje (7,9%). Częstotliwość konsumpcji alkoholu w małych opakowaniach jest związana z płcią w sposób istotny statystycznie w przypadku napojów spirytusowych i piwa.

Kobiety kupują takie rodzaje alkoholu zdecydowanie rzadziej niż mężczyźni. Natomiast nie widać takiego związku w przypadku wina – przedstawiciele obu płci kupują go w takich samych ilościach, relatywnie najrzadziej. Stosunkowo najczęściej alkohole w małych opakowaniach kupują przedstawiciele najmłodszej grupy respondentów (18–35 lat), i ten trend utrzymuje się niezależnie od rodzaju alkoholu.¹⁹

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 15. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)	Polska 37,5 mln	Gmina Stary Lubotyń 3 566 mieszkańców
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 69 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 140 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 140 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	ok. 180-254 osób

Źródło: KCPU

Jak wynika z Diagnozy Problemów Społecznych na terenie gminy Stary Lubotyń przeprowadzonej w roku 2024, alkoholizm jest uważany za jeden z najistotniejszych problemów społecznych. Mieszkańcy gminy w większości spożywają alkohol okazjonalnie. Uzależnienie dotyka głównie mężczyzn.

Zdecydowana większość badanych oczekuje od gminy (lokalnych władz) działań służących ograniczeniu problemów alkoholowych. W gminie bardzo dobrze działają placówki zajmujące się profilaktyką uzależnień, ale na podstawie przeprowadzonych badań konieczne jest podjęcie działań terapeutycznych. Najbardziej potrzebne są szkolenia dla pracowników

¹⁹ <https://kcpu.gov.pl/wp-content/uploads/2024/03/Raport-2023-wersja-Internetowa.pdf>

Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej, ale też dla rodziców i nauczycieli. Dodatkowym wskazaniem byłoby przeprowadzenie kampanii antyalkoholowej wśród sprzedawców alkoholu, jak również wprowadzenie częstszych kontroli w tych punktach.

Na terenie gminy Stary Lubotyń znajduje się 9 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, w tym 8 to punkty sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18%. Na terenie gminy nie funkcjonują punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży. W 2024 roku wydano 6 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, w tym wszystkie na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alkoholu do 4,5% oraz piwa, ważnych było 20 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży.

Z badania przeprowadzonego wśród 57 uczniów klas VII-VIII Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II – Papieża Polaka w Starym Lubotyniu wynika, iż:

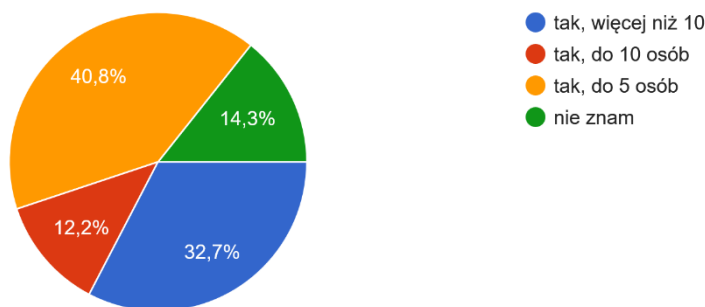
- 22 uczniów miało kontakt z alkoholem,
- 41 uczniów stwierdziło, że ma problem z kupowaniem alkoholu w sklepie,
- 5 uczniom zdarzyło się być pijanym,
- najczęstszym rodzajem spożywanego alkoholu jest piwo.²⁰

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w grudniu 2024 roku:

Dane pozyskane w trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Stary Lubotyń wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. 87,00% badanych stwierdziło, że jest to bardzo powszechny problem, a pozostałe 13,00% uznało, że są to nieliczne przypadki. Co więcej, zdecydowana większość respondentów uznała, że osoby spożywające alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Problem alkoholizmu potwierdzają również odpowiedzi respondentów wskazujące na znajomość w swoim otoczeniu osób nadużywających alkoholu, wszyscy uczestnicy ankietyzacji przyznali, że znają takie osoby.

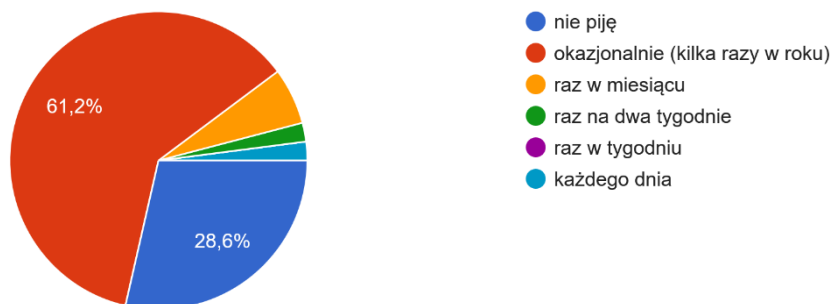
²⁰ *Diagnoza Problemów Społecznych na terenie gminy Stary Lubotyń 2024*

Wykres 15. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Jak wskazują wyniki pozyskane w trakcie badania, 61,2% respondentów spożywa alkohol okazjonalnie, a najczęściej spożywanym napojem jest piwo. 28,6% badanych zadeklarowało abstynencję, natomiast pozostali ankietowani przyznali się do spożywania alkoholu raz w miesiącu lub częściej.

Wykres 16. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

85,6% ankietowanych potwierdziło, że spotyka się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców, w tym 57,100% zadeklarowało, że zdarzyło się to kilka razy, 16,3% stwierdziło, że są to sytuacje częste, a 12,2% że bardzo częste. Nieco niepokojącym jest, że 18,4% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Ponadto 24,5% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

24,5% respondentów ma świadomość, że niezależnie od tego jaki alkohol jest spożywany- piwo, wino czy wódka, to możliwość uzależnienia jest taka sama. Należy jednak zwrócić uwagę, że ponad 37,00% ankietowanych uważa, że tylko codzienne spożywanie alkoholu może prowadzić do uzależnienia. Należy zatem podejmować działania profilaktyczne mające na celu zwiększanie świadomości mieszkańców w tym zakresie.

Wobec powyższego stosunkowo zadowolająco kształtuje się wynik dotyczący wiedzy respondentów na temat instytucji działających na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym. 38,8 % badanych przyznało, że posiada wiedzę w tym zakresie, wskazując przede wszystkim na Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz stowarzyszenia AA. Pozostałe 61,20% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnienia oraz zapobiegania szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu.

Na podstawie przedstawionych poniżej danych z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można stwierdzić, iż na przestrzeni lat zmalała liczba wniosków o leczenie odwykowe skierowanych do komisji.

Tabela 16. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2022-2024

Działalność GKRPA	2022	2023	2024
Posiedzenia GKRPA	13	24	21
Przeprowadzone rozmowy motywujące	9	7	6
Liczba wniosków o leczenie odwykowe, które wpłynęły w danym roku	2	4	0
Liczba zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	1	4	0
Liczba wniosków skierowanych do Sądu o przymusowe leczenie	2	4	0
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego ogółem, w tym: - liczba rodzin z problemem alkoholowym	5 3	6 5	4 3
Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	1	1	1
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych ogółem, w tym negatywne:	1 0	1 0	1 0
Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie GKRPA	2	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Starym Lubotyniu

Punkt Konsultacyjno- Terapeutyczny

Udzielanie wsparcia psychologicznego, motywacje do utrzymania abstynencji i podjęcie leczenia. Osoba zatrudniona w punkcie konsultacyjnym ukończyła Wyższe Studium Pomocy Psychologicznej, Studium Terapii Uzależnień oraz Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Na terenie gminy funkcjonuje jedna grupa samopomocowa dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

Na terenie gminy Stary Lubotyń realizowany jest szereg działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. programów profilaktycznych, spektakli, konkursów, koncertów, kampanii. Organizowane są również szkolenia i warsztaty profilaktyczne dla kadry pedagogicznej oraz rodziców.

Tabela 17. Działalność profilaktyczna w latach 2022-2024

Działalność profilaktyczna	
Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży	
2022 rok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Konkurs plastyczny "Stop uzależnieniom - narkotykom, dopalaczom, alkoholowi i papierosom , mówię NIE!" Liczba uczestników: 49 uczniów ▪ Konkurs: „Trzymaj formę” - promowanie postaw prozdrowotnych, aktywnego stylu życia, zapobieganie uzależnieniom - palenie tytoniu, alkoholizm, narkomania, fonoholizm Liczba uczestników: 12 uczniów ▪ Profilaktyka na miarę – realizacja zadań profilaktycznych z programu wychowawczo – profilaktycznego szkoły, w tym – zapobieganie uzależnieniom - palenie tytoniu, alkoholizm, narkomania, fonoholizm Liczba uczestników: 345 uczniów, 36 nauczycieli ▪ Spotkanie z Koziółkiem Matołkiem – promowanie postaw prozdrowotnych, zapobieganie uzależnieniom Liczba uczestników: 187 uczniów, 20 nauczycieli ▪ Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie” Liczba uczestników: 35 uczniów, 2 nauczycieli
2023 rok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ogólnopolski Konkurs „Trzymaj Formę!” - promowanie postaw prozdrowotnych, aktywnego stylu życia, zapobieganie uzależnieniom - palenie tytoniu, alkoholizm, narkomania, fonoholizm Liczba uczestników: 13 uczniów ▪ Dzieci uczą rodziców – promowanie postaw prozdrowotnych, zapobieganie uzależnieniom - palenie tytoniu, alkoholizm, narkomania, fonoholizm Liczba uczestników: 17 uczniów ▪ „Mały miś i zdrowe nawyki” – promowanie zdrowego żywienia, zapobieganie uzależnieniom Liczba uczestników: 50 uczniów, 2 nauczycieli ▪ Wiosenny koncert – promowanie aktywnego stylu życia, zapobieganie uzależnieniom Liczba uczestników: 91 uczniów, 36 nauczycieli

2024 rok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ #Żyj Dobrze – promowanie zdrowego stylu życia, zapobieganie uzależnieniom - palenie tytoniu, alkoholizm, narkomania, fonoholizm Liczba uczestników: 136 uczniów, 7 nauczycieli ▪ „Wiwat sport! Wiwat ruch! W zdrowym ciele, zdrowy duch!” – program profilaktyczny Liczba uczestników: 136 uczniów, 5 nauczycieli ▪ Konkurs plastyczny „Uzależnieniom mówię NIE” Liczba uczestników: 34 uczniów ▪ Środowiskowa profilaktyka uzależnień Liczba uczestników: 122 uczniów i 6 nauczycieli
----------	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA Stary Lubotyń oraz Szkoły Podstawowej w Starym Lubotyniu

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Ostrowi Mazowieckiej wynika, iż interwencje związane z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy Stary Lubotyń dotyczą najczęściej osób nieletnich zatrzymanych do wytrzeźwienia oraz prowadzenia pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości.

Tabela 18. Interwencje Policji na terenie gminy związane z nadużywaniem alkoholu

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu	2022	2023	2024
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	4	2	3
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	2	0	0
Zakłócanie porządku publicznego	0	0	3
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	1	0	1
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	0	0	0
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	3	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji

Narkomania

Z Diagnozy Problemów Społecznych przeprowadzonej w roku 2024 wynika, iż uzależnienia od narkotyków i dopalaczy to problem dotyczący głównie młodych ludzi, ale na terenie gminy Stary Lubotyń stanowi marginalny problem.

Z badania przeprowadzonego wśród 57 uczniów klas VII-VIII Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II – Papieża Polaka w Starym Lubotyniu wynika, iż:

- 27 uczniów uznało zjawisko narkomanii za poważny problem,
- 11 uczniów spotkało kogoś, kto próbował dać im lub sprzedać narkotyki,
- 14 uczniów zna kogoś ze swojego otoczenia kto miał lub ma kontakt z narkotykami,
- 3 uczniów zdarzyło się zażyć narkotyk lub środek odurzający w towarzystwie kolegów/znajomych.²¹

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w grudniu 2024 roku:

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy Stary Lubotyń natomiast są to najczęściej sporadyczne przypadki. Taką odpowiedź wskazało 64,6%, z kolei 12,5% stwierdziło, że jest to znaczny problem. Zdecydowana większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna miejsc, w których można dokonać zakupu narkotyków. 42,8% ankietowanych potwierdziło, że zna w swoim otoczeniu osoby zażywające tego rodzaju środki psychoaktywne, w tym 34,7 % zna do 5 takich osób, a 6,1% wskazało na przedział 6- 10 osób. Do zażywania narkotyków przyznaje się 8,1% ankietowanych , z czego 2% jednorazowy kontakt, 4,1% kilka razy oraz 2% wiele razy.

²¹ Diagnoza Problemów Społecznych na terenie gminy Stary Lubotyń 2024

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne wskazują wyraźnie na problem starzenia się społeczeństwa na terenie gminy Stary Lubotyń. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Na terenie gminy zauważalny jest problem zapewnienia opieki, który z biegiem lat może narastać.

Tabela 19. Podział mieszkańców ze względu na wiek

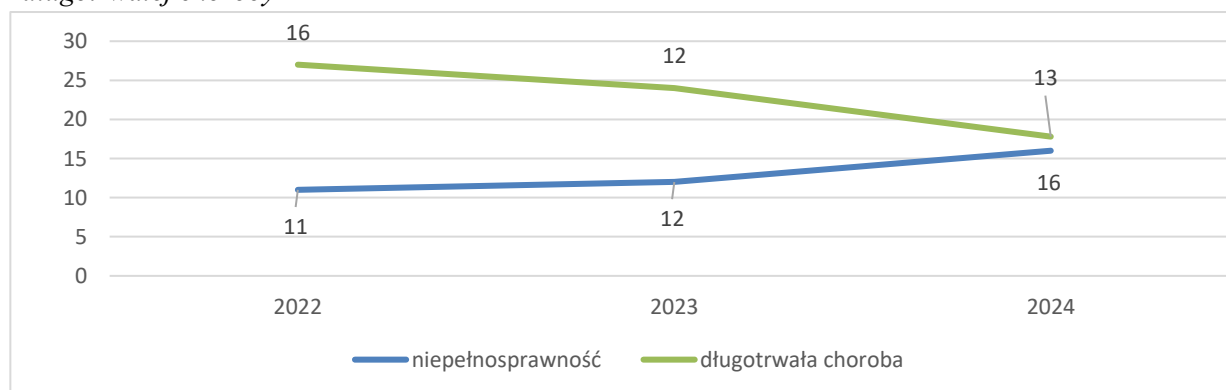
Liczba mieszkańców	2020	2021	2022	2023	2024
Ogółem, w tym:	3640	3601	3593	3582	3556
Osoby w wieku przedprodukcyjnym	765	765	763	759	744
Osoby w wieku produkcyjnym	2131	2099	2085	2064	2054
Osoby w wieku poprodukcyjnym	744	737	745	759	758

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, uprawniające między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego.

Zgodnie z danymi GOPS w Starym Lubotyniu, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności była najwyższa w roku 2024. Zmalała natomiast liczba odbiorców pomocy z powodu długotrwałej choroby, niemniej jednak jest to nadal jeden z głównych powodów korzystania ze świadczeń.

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby

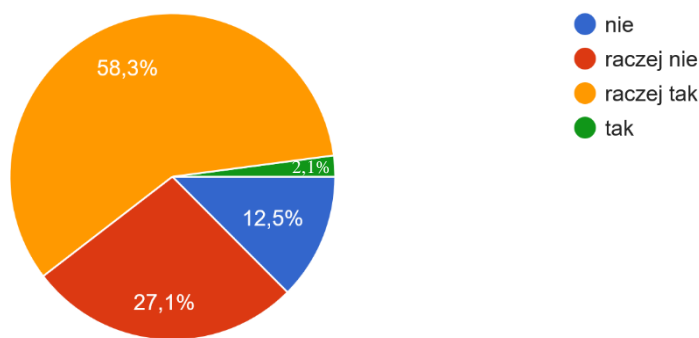
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Starym Lubotyniu

Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób niepełnosprawnych, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano przede wszystkim na:

- brak ośrodków wsparcia,
- wycofanie się z życia społecznego, ograniczenie kontaktów międzyludzkich do członków rodziny, zamknięcie się w domu
- samotność, izolacja, wykluczenie społeczne,
- ograniczone możliwości podjęcia zatrudnienia,
- brak zajęć dla osób niepełnosprawnych
- małe możliwości integracji społecznej,
- zależność od rodziny.

Opinie respondentów dotyczące oferty gminy skierowanej do osób niepełnosprawnych, w zakresie opieki, pomocy, wsparcia czy usług opiekuńczych były zróżnicowane. Zdaniem 60,4% badanych oferta gminy w tym zakresie jest wystarczająca, z kolei 39,6% ankietowanych wyraziło zdanie przeciwne.

Wykres 18.. Czy Pana/i zdaniem oferta gminy w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca?

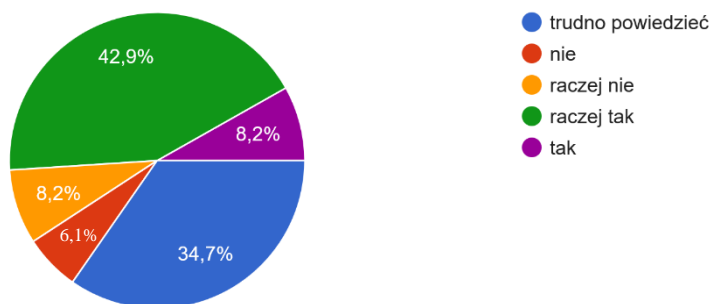

Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy GOPS wymieniali najczęściej:

- wycofanie się z życia społecznego i zawężenie kontaktów międzyludzkich,
- ograniczony dostęp do usług i instytucji,
- brak komunikacji, uzależnienie od rodziny w celu dotarcia do opieki medycznej, kościoła itp.,
- słaby dostęp do punktów opieki zdrowotnej.

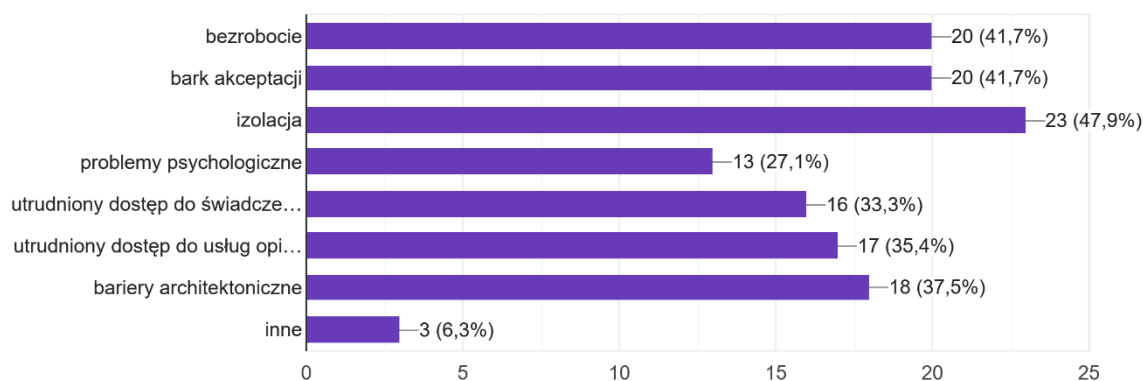
Według opinii 51,1% respondentów, oferta gminy w zakresie opieki, pomocy, wsparcia i usług opiekuńczych dla osób starszych jest wystarczająca.

Wykres 19. Czy Pana/i zdaniem oferta gminy w zakresie pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca?

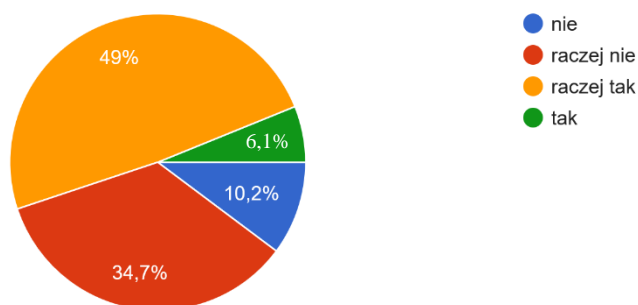
W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Stary Lubotyń wskazano problemy, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. Większość badanych wskazała na izolację społeczną, bezrobocie, brak akceptacji oraz bariery architektoniczne

Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?

Ponadto większość respondentów przyznała, że działania podejmowane na terenie gminy Stary Lubotyń raczej uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Z kolei, łącznie 44,9% było przeciwnego zdania.

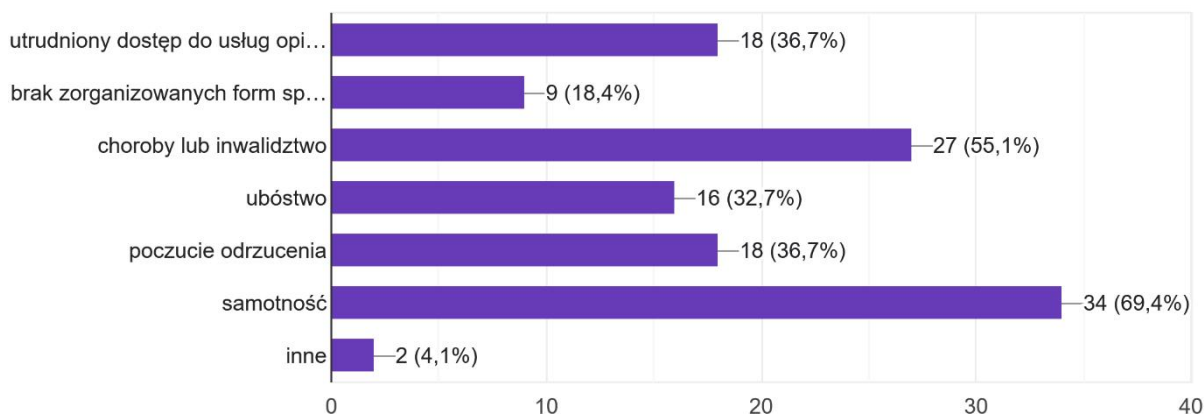
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

Wśród działań mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie ankietowani mieszkańcy wymieniali najczęściej zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych (m.in. oddziału rehabilitacji, organizowanie turnusów rehabilitacyjnych), pomoc asystentów osób niepełnosprawnych oraz szersza oferta aktywizacji społecznej skierowana do niepełnosprawnych. Jako zasadne wskazano również działania wykluczające izolację przestrzenną i komunikacyjną oraz pomoc w usamodzielnieniu się.

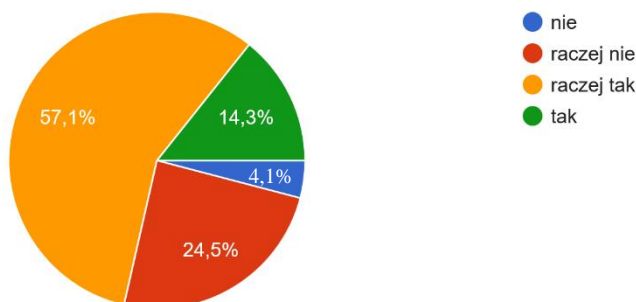
W trakcie ankietyzacji poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność, choroby lub inwalidztwo oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych i poczucie odrzucenia.

Wykres 22. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?

Zdecydowana większość ankietowanych przyznała, że działania podejmowane na terenie gminy Stary Lubotyń raczej uwzględniają potrzeby osób starszych. Pozostałe 28,6% badanych było natomiast przeciwnego zdania.

Wykres 23. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Respondenci wymienili szereg działań, które ich zdaniem poprawiłyby sytuację osób starszych. Większość wskazała na zasadność poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego w celu aktywizacji społecznej osób starszych np. organizację spotkań z dowozem. Istotnym jest również zwiększenie dostępności do służby zdrowia i świadczeń medycznych m.in. rehabilitacji oraz organizacja wolontariatu i asystentów na rzecz osób starszych.

Instytucje wspomagające osoby niepełnosprawne oraz starsze na terenie gminy Stary Lubotyń:

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowi Mazowieckiej

Do podstawowych zadań Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności należy prowadzenie spraw związanych z:

1) orzekaniem o stopniu niepełnosprawności na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, albo, za ich zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej w celu:

- a) odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- b) szkolenia, w tym specjalistycznego,
- c) zatrudnienia w zakładzie aktywizacji zawodowej,
- d) uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- e) konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- f) korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- g) uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego,
- h) uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego,
- i) stwierdzania przesłanek, warunkujących uzyskanie przez osobę niepełnosprawną karty parkingowej,
- j) uzyskiwania prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju,

2) orzekaniem o niepełnosprawności na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, albo, za ich zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej w celu:

- a) uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego,
- b) uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego,
- c) konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- d) korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,

- e) stwierdzenia przesłanek, warunkujących uzyskanie przez osobę niepełnosprawną karty parkingowej,
- f) uzyskiwania prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.
- 3) wydawaniem legitymacji dokumentującej niepełnosprawność albo legitymacji dokumentującej stopień niepełnosprawności na wniosek osoby niepełnosprawnej bądź jej opiekuna, po okazaniu ostatecznego prawomocnego orzeczenia o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub wskazaniach do ulg i uprawnień,
- 4) wydawaniem kart parkingowych, uprawnionym osobom niepełnosprawnym bądź ich opiekunom,
- 5) wykonywaniem obowiązków administratora danych przetwarzanych w Zespole.²³

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej dla osób niepełnosprawnych

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- bonów szkoleniowych lub stażowych.

²³ https://bip.powiatostrowmaz.pl/struktura/1/2863/powiatowy_zespol_do_spraw_orzekania_o_niepelnosprawnosci_pzon

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukujących pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców.²⁴

Tabela 20. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none">• Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika.• Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy.• Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy.• Zwrot kosztów szkolenia pracownika.• Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy.• Zwolnienie z wpłat na PFRON.• Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
Uprawnienia osoby z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy	<ul style="list-style-type: none">• Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy).• Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż).• Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).
Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą	<ul style="list-style-type: none">• Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.• Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego.• Refundacja składek ZUS.

²⁴ <https://ostrowmazowiecka.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepełnosprawnych>

Klub „Senior+” w Starym Lubotyniu

W 2024 roku Klub Senior+ w Starym Lubotyniu kontynuował swoją działalność, oferując seniorom szeroki wachlarz zajęć, warsztatów i wydarzeń, które nie tylko integrowały lokalną społeczność, ale także przyczyniały się do poprawy zdrowia, rozwoju osobistego i dobrej zabawy. Rok ten obfitował w liczne inicjatywy, które spotkały się z ogromnym entuzjazmem członków klubu.

Jednym z kluczowych elementów działalności klubu były regularne zajęcia z fizjoterapii, odbywające się raz w tygodniu. Seniorzy mogli uczestniczyć w ogólnych ćwiczeniach usprawniających, treningach koncentracji, ćwiczeniach rozciągających oraz specjalnych ćwiczeniach przeciwstarzeniowych. Dzięki tym zajęciom członkowie klubu mogli zadbać o swoją kondycję fizyczną i psychiczną, co jest szczególnie ważne w wieku senioralnym.²²

Rok 2024 był okresem aktywnej działalności klubu, sprzyjającej integracji, rozwojowi pasji i podtrzymywaniu sprawności fizycznej oraz umysłowej seniorów. Klub pozostaje ważnym miejscem wsparcia społecznego i aktywizacji osób starszych.

Klub Senior+ w Gniazdowie

W dniu 18.06.2025 r. odbyło się oficjalne otwarcie Klubu Senior+ w Gniazdowie. Wydarzenie zgromadziło wielu gości, a atmosfera była pełna życzliwości, wzruszeń i wspólnej radości.

Uroczystość rozpoczęła się od przywitania seniorów oraz zaproszonych gości. Następnie przecięcia wstęgi dokonali Pan Ireneusz Gumkowski – Wójt Gminy Stary Lubotyń, Pani Kamila Szablowska – Opiekun Klubu Senior+ w Gniazdowie oraz Pani Janina Żyłowska – przedstawicielka seniorów. Ksiądz Kanonik Janusz Tyszka dokonał poświęcenia pomieszczeń budynku Klubu Senior+. Następnie Seniorzy złożyli podziękowania na ręce Wójta Gminy Stary Lubotyń, Zastępcy Wójta Gminy Stary Lubotyń oraz opiekunów Klubu Seniora w Gniazdowie za utworzenie kolejnej placówki na terenie gminy.

Klub Seniora powstał z myślą o wszystkich osobach starszych, które chcą aktywnie i twórczo spędzić czas w przyjaznym gronie. Siedziba Klubu mieści się w dawnej Szkole Podstawowej w Gniazdowie. Budynek przeszedł gruntowny remont i dziś stanowi przestrzeń, która ma być miejscem spotkań, integracji, rozwoju i radości dla naszych najstarszych mieszkańców. Jest to kolejna placówka Senior+ na terenie Gminy Stary Lubotyń, gdzie nasi seniorzy mogą spędzić czas w miłej atmosferze, rozwijać swoje pasje, dzielić się wiedzą i nawiązywać nowe cenne znajomości.²³

²² <https://www.lubotyn.pl/userfiles/docs/Informator2024.pdf>

²³ <https://www.lubotyn.pl/klub-senior-w-gniazdowie-juz-otwarty/>

Projekt „Samorząd bez barier”

W kwietniu 2020 roku gmina Stary Lubotyń została zakwalifikowana do programu realizowanego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji mającego na celu ułatwienie dostępu osobom niepełnosprawnym do usług oferowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Udział w projekcie polega między innymi na:

- wyznaczeniu spośród pracowników koordynatora dostępności w urzędzie;
- zwiększeniu zaangażowania pracowników urzędu – w tym koordynatora dostępności w proces szkoleniowy oraz doradztwo;
- opracowaniu procedur z zakresu polityki kadrowej wobec osób z niepełnosprawnością, dostępności obsługi klienta oraz wdrożenia uzgodnionych rekomendacji w urzędzie;
- przeprowadzenia monitoringu dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej urzędu i wdrożenia uzgodnionych rekomendacji w zakresie procedur w urzędzie;
- zmniejszeniu barier architektonicznych.²⁴

²⁴ *Strategia Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2021 – 2025*, dostęp on-line: <https://www.bip.lubotyń.pl/a,936,strategia-rozwiazywania-problemow-spolecznych-gminy-na-lata-2021-2025>

Ubóstwo

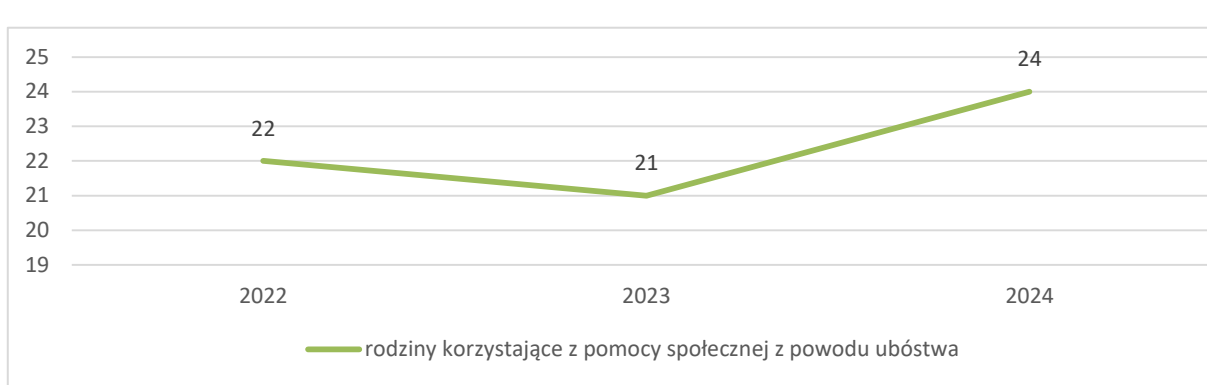
Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązany z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Zgodnie z danymi GOPS w Starym Lubotyniu, na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa była zróżnicowana, niemniej jednak jest to nadal główny powód korzystania ze świadczeń.

Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Starym Lubotyniu

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W polskim systemie prawnym problem bezradności został ujęty w Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej²⁵. W art. 7 ustawy wskazano, że jedną z przesłanek udzielenia pomocy jest „bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych”. Oznacza to, że bezradność traktowana jest jako czynnik ryzyka zagrożenia dobra dziecka, wymagający wsparcia asystenta rodziny, pracy socjalnej lub innych form pomocy instytucjonalnej. W opracowaniach Najwyższa Izba Kontroli podkreśla się, że bezradność rodziców często współwystępuje z ubóstwem, długotrwałym bezrobociem, uzależnieniami oraz przemocą domową.²⁶

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o Wspieraniu Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49) rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogą otrzymać wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Jedną z przewidzianych form wsparcia jest przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Celem pracy asystenta rodziny jest:

- pomoc we wzmacnianiu rodziny i wzbudzenie motywacji członków rodziny do rozwiązywania problemów i realizacji nałożonych celów,
- pomoc w rozwiązywaniu podstawowych problemów socjalnych i zdrowotnych rodziny,
- wsparcie w rozwiązywaniu dominujących problemów psychologicznych u członków rodziny,
- tworzenie warunków do wzrostu umiejętności wychowawczych rodziców i rozwiązanie

²⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2025r. poz. 1214)

²⁶ Najwyższa Izba Kontroli, Informacje o wynikach kontroli funkcjonowania systemu wspierania rodziny, Warszawa 2021

podstawowych problemów opiekuńczo-wychowawczych,

- tworzenie warunków do wzrostu umiejętności społecznych i aktywności społecznej rodziny,
- motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych dorosłych członków rodziny oraz ich aktywności zawodowej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Lubotyniu zatrudnia jedną osobę, pełniącą obowiązki asystenta rodziny. W roku 2024 pracą asystenta rodziny było objętych 8 rodzin.

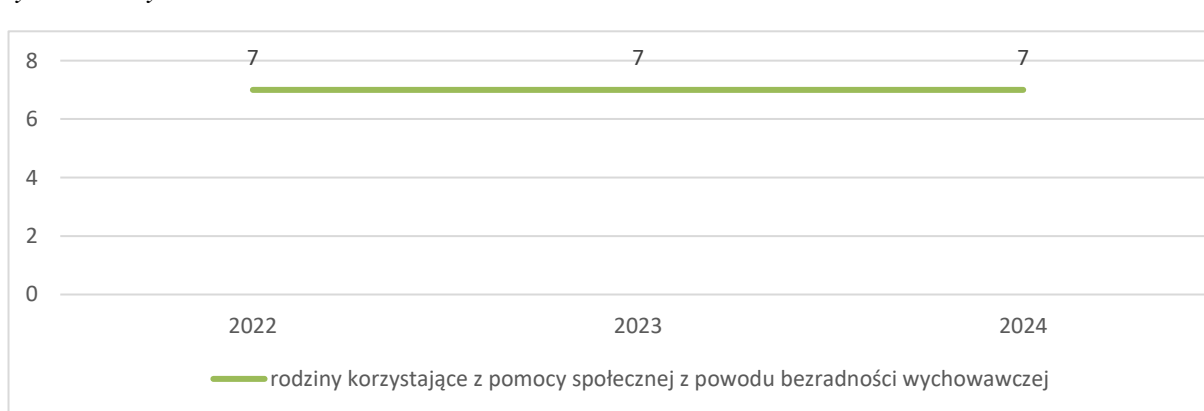
Tabela 21. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	1
Rodziny objęte pracą asystenta rodziny	6	8	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Starym Lubotyniu

Zgodnie z danymi GOPS w Starym Lubotyniu, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej na przestrzeni ostatnich lat pozostaje stała.

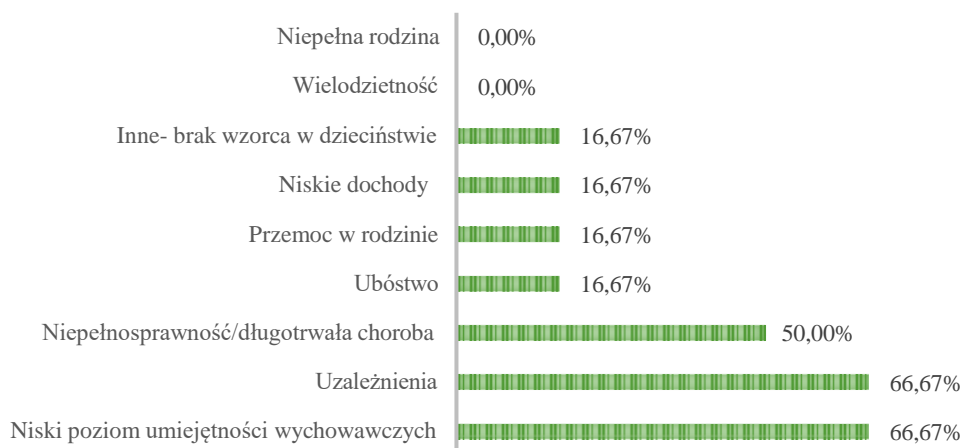
Wykres 25. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Starym Lubotyniu

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników GOPS jednoznacznie wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych oraz problem uzależnień.

Wykres 26. Jakie Pana/Pani zdaniem są przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych?

Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie jest szeroko analizowane w literaturze psychologicznej, pedagogicznej, socjologicznej oraz w dokumentach prawnych. W polskim ustawodawstwie definicja przemocy przez wiele lat zawarta była w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, obecnie funkcjonującej jako ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej.²⁷

W opracowaniach publikowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom podkreśla się, że przemoc domowa jest zjawiskiem społecznym o charakterze cyklicznym i często powiązany z innymi problemami, w tym z nadużywaniem alkoholu²⁸

Ponadto, przemoc w rodzinie występuje w różnych formach i przybiera różną postać. Najczęściej, kiedy mówimy o przemocy w rodzinie wyróżniamy jej dwa rodzaje jak:

- przemoc czynną - kiedy to gniew, złość agresora skierowana jest wprost na ofiarę i podejmuje on przy tym działania krzywdzące fizycznie, psychicznie czy seksualnie.
- przemoc bierną - gdzie dochodzi do różnego rodzaju zaniedbań (psychicznych, ekonomicznych, fizycznych czy seksualnych).

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zalicza się:

- przemoc fizyczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zadanie bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawianie życia ofiary.
- przemoc seksualną, czyli każde zachowanie mające na celu zmuszenie ofiary do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych bądź zdeprecjonowanie jej seksualności.
- przemoc psychiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zmniejszenie poczucia własnej wartości, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawianie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.
- przemoc ekonomiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.²⁹

²⁷ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005 nr 180 poz. 1493 z późn. zm.), obecnie: Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jednolity)

²⁸ Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Materiały edukacyjne dotyczące przemocy domowej, Warszawa 2023.

²⁹ Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005

Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Analizując dane przekazane przez GOPS w Starym Lubotyniu dotyczące procedury „Niebieskie Karty” można zauważyć, iż na przestrzeni ostatnich lat liczba formularzy wszczynających procedurę utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Tabela 22. Procedura „Niebieskie Karty”

	2022	2023	2024
Niebieskie Karty wszczynające procedurę ogółem, w tym:	10	12	12
sporządzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej	0	1	1
sporządzone przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
sporządzone przez służbę zdrowia	0	0	0
sporządzone przez Policję	10	11	9
sporządzone przez oświatę	0	0	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Starym Lubotyniu

Z przekazanych danych wynika, iż we wszystkich przypadkach sprawcami przemocy są mężczyźni, a ofiarami przede wszystkim kobiety. Ponadto zdecydowana większość interwencji, których następstwem było wszczęcie procedury Niebieskie Karty miało związek ze spożywaniem alkoholu przez osoby, co do których istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie.

Tabela 23. Osoby doświadczające i stosujące przemoc

	2022	2023	2024
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie doświadczania przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	10	12	12
Kobiety	9	11	12
Mężczyźni	1	1	0
Małoletni do 13 r.ż.	0	0	4
Nieletni w przedziale 13-18 lat	0	0	0
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	10	12	12
Kobiety	0	0	4
Mężczyźni	9	12	8
Nieletni	0	0	0

Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	10	11	10
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	10	11	10
Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	7	4	9

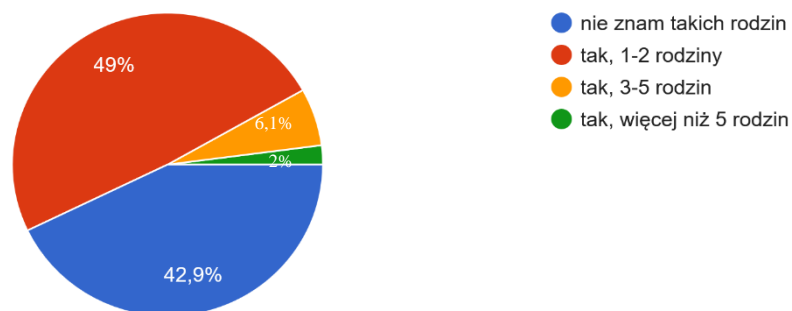
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Starym Lubotynie

Dane zawarte w Diagnozie Problemów Społecznych z roku 2024 wskazują, iż w gminie Stary Lubotyń bardzo dobrze funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz grupy robocze. Należałoby kontynuować działania związane z profilaktyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz rozwinąć wsparcie specjalistyczne w tym umożliwić terapie rodzin. Zdecydowana większość badanych popiera obowiązek poinformowania służb o przypadkach przemocy. Współpraca Policji z Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołem Interdyscyplinarnym jest zadowalająca, a dzięki takiej współpracy można liczyć na kompleksowość działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy i zapobieganiem alkoholizmowi.³⁰

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w grudniu 2024 roku:

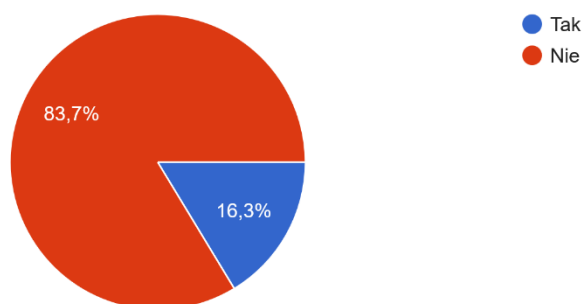
Jak wynika z przeprowadzonych badań, ogółem 57,1% dorosłych respondentów z terenu gminy zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 16,3 % osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie.

Wykres 27. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?

³⁰ Diagnoza Problemów Społecznych na terenie gminy Stary Lubotyń 2024

Wykres 28. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka.³¹

Gdy zapytano ankietowanych czy rodzic może uderzyć swoje dziecko, zdecydowana większość zaprzeczyła, stwierdzając, że jest to przestępstwo. Taką odpowiedź wskazało 77,1% badanych. Z kolei 6,3% stwierdziło, że rodzic może skarcić dziecko cieleśnie, gdy inne metody zawodzą. 16,7% ankietowanych nie miało w tym temacie zdania.

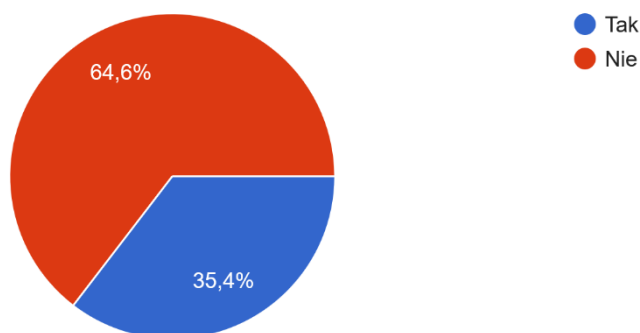
Wykres 29. Czy uważa Pan/Pani, że rodzic może uderzyć swoje dziecko?

³¹ Halemba. K, Izdebska. A, *Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje*, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

35,4% ankietowanych zadeklarowało, że zna instytucje z terenu gminy, które pomagają osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, wskazując najczęściej na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Policję. Niestety pozostałe 64,6% respondentów przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie, stąd zasadnym wydaje się podjęcie działań profilaktyczno-informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy w środowisku lokalnym.

Wykres 30. Czy zna Pan/Pani instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom doświadczającym przemocy w rodzinie?

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej gminy Stary Lubotyń oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities) -uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w gminie Stary Lubotyń;
- zagrożeń (z ang. threats) -uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w gminie Stary Lubotyń oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

W analizie SWOT dla gminy Stary Lubotyń uwzględniono takie obszary jak:

- 1) ochrona zdrowia;
- 2) pomoc społeczna;
- 3) rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii;
- 4) rynek pracy;
- 5) edukacja,
- 6) problemy osób starszych i niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA

Mocne strony

- Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej- działalność Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Medicus”
- Funkcjonowanie ogólnodostępnych 2 punktów aptecznych, dzięki czemu mieszkańcy mają zapewniony podstawowy dostęp do leków i artykułów medycznych.

Słabe strony

- utrudniony dostęp do lekarzy POZ.
- Mała liczba lekarzy specjalistów.
- Ograniczony dostęp do usług rehabilitacyjnych.
- Brak opieki całodobowej.

Szanse

- Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej.
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców (m.in. zwiększenie liczby lekarzy specjalistów, poszerzenie oferty usług rehabilitacyjnych).
- Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej.
- Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.

Zagrożenia

- Zapaść służby zdrowia.
- Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę.
- Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS.
- Zaangażowanie pracowników GOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych (m.in. praca socjalna, świadczenia pieniężne).
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Praca Asystenta Rodziny.
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Regularna diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy.

Słabe strony

- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji a za mało czasu na pracę socjalną.
- Nowe zadania ustawowe nakładane na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
- Natłok obowiązków co ogranicza możliwości realizowania pracy w terenie z rodzinami.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.

Szanse

- Malejąca ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS
- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zubożenie społeczeństwa.
- Niewystarczające finansowanie pomocy społecznej.
- Problem przemocy w rodzinie.
- Problem alkoholizmu i uzależnień.
- Niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
- Funkcjonowanie Punktu Konsultacyjno- Terapeutycznego.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień.
- Funkcjonowanie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
- Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. programów profilaktycznych, konkursów, koncertów, spektakli, udział w kampaniach profilaktycznych.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Problem alkoholizmu stanowi jeden z głównych problemów społecznych na terenie gminy.
- Współwystępowanie problemu nadużywania alkoholu oraz przemocy w rodzinie.
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców.
- Występowanie przypadków spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmocniony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, opiekunów, nauczycieli na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.

- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych na terenie gminy dla osób uzależnionych i ich rodzin.
- Szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych m.in. w zakresie przepisów wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Zagrożenia

- Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Nasilenie skali zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Potencjał demograficzny- znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Typowo rolniczy charakter gminy- rolnictwo jest wiodącą gałęzią gospodarki w gminie, stanowi źródło utrzymania blisko połowy ludności.
- Warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości, a tym samym tworzeniu nowych miejsc pracy.

Słabe strony

- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej).
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.

Zagrożenia

- Wysokie koszty pracodawców.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.
- Brak perspektyw zawodowych szczególnie dla ludzi młodych.

EDUKACJA

Mocne strony

- Zwarta i równomiernie rozmieszczona sieć oddziałów przedszkolnych i szkół podstawowych.
- Funkcjonowanie dziennego opiekuna świadczącego opiekę dla dzieci do lat 3.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Bardzo dobrze rozwinięta baza sportowo- rekreacyjna i kulturalna.

Słabe strony

- Brak szkół ponadpodstawowych na terenie gminy.
- Problemy kadrowe

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Spadek poziomu nauczania
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników GOPS w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Dobrze oceniane przez mieszkańców działania gminy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób niepełnosprawnych.
- Działalność Klubu „Senior+” w Starym Lubotyńiu i Gniazdowie.
- Udział gminy w projekcie „Samorząd bez barier”.

Słabe strony

- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych.
- Istniejące bariery architektoniczne.
- Samotność, choroby, inwalidztwo.
- Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego.
- Niechęć ze strony osób niepełnosprawnych do aktywizacji zawodowej.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych.
- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
- Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego (realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze i niepełnosprawne w życie społeczne).
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niewystarczająca oferta wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy gminy Stary Lubotyń wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez gminę wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań gminy w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałania alkoholizmowi (52,2%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na ograniczanie bezrobocia (34,8%), przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie (32,6%), poziom edukacji dzieci i młodzieży (32,6%) oraz wsparcie osób starszych (30,4%)

Tabela 24. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

52,2%	Ochrona zdrowia Przeciwdziałanie alkoholizmowi
34,8%	Ograniczanie bezrobocia
32,6%	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie Poziom edukacji dzieci i młodzieży
30,4%	Wsparcie osób starszych
21,7%	Pomoc osobom niepełnosprawnym Opieka w żłobkach
19,6 %	Przeciwdziałanie ubóstwu
17,4%	Przeciwdziałanie narkomanii
13%	Zapobieganie bezdomności Wsparcie rodzin wielodzietnych
10,9%	Opieka przedszkolna
8,7%	Ochrona macierzyństwa

CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA

Misja samorządu skupiona jest na wspieraniu rodziny, pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami, przemocą domową, ubóstwem czy bezrobociem. Istotna jest także pomoc osobom niepełnosprawnym. Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z określonymi działaniami. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano działania zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

1. CEL STRATEGICZNY- Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

DZIAŁANIA:

- Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich;
- Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- Działanie asystentów rodziny (podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny, by mogli skutecznie pomagać rodzinom, które potrzebują takiego wsparcia);
- Objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą, w tym m.in. kierowanie do Poradni Psychologicznych, placówek wychowawczych, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie;
- Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Organizowanie programów integracyjnych oraz szkoleniowych skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych, tworzenie grup samopomocowych.

1.2 Pomoc rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

DZIAŁANIA:

- Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;
- Wspieranie w zaspokajaniu podstawowych potrzeb dziecka i rodziny poprzez zapewnienie pomocy materialnej, rzeczowej oraz pracy socjalnej;
- Objęcie dożywianiem dzieci tego wymagających;

- Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
- Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych /niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

DZIAŁANIA:

- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich doposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych).

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

DZIAŁANIA:

- Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- Organizacja spotkań animacyjnych i aktywizacyjnych;
- Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, zwiększenie dostępności usług specjalistycznych.
- Działania informacyjne w zakresie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego, dostępnej na terenie gminy.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2026-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Stary Lubotyń, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodki zdrowia z terenu gminy, psycholodzy i terapeuci.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba szkoleń oraz projektów skierowanych do rodziny;
- ✓ Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;

- ✓ Liczba rodzin mających problemy opiekuńczo- wychowawcze, którym udzielono pomocy;
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny;
- ✓ Liczba rodzin objętych pracą socjalną;
- ✓ Liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe;
- ✓ Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych;
- ✓ Liczba zorganizowanych programów integracyjnych dla rodzin;
- ✓ Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;
- ✓ Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo- wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

2. CEL STRATEGICZNY- Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

DZIAŁANIA:

- Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie;
- Udzielanie wsparcia osobom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej poprzez działanie pomocy finansowej i rzeczowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich;
- Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, wyposażenia ich w podręczniki, pomoce szkolne czy odzież. Ponadto, zapewnianie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

DZIAŁANIA:

- Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia;
- Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;
- Organizowanie kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;
- Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).
- Doradztwo zawodowe (nauka umiejętnego wykorzystania własnych zasobów);
- Szczególne wsparcie na rynku pracy osób:
 - niepełnosprawnych,
 - młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy,
 - bezrobotnych po 50 roku życia;
 - bezrobotnych, które utraciły zatrudnienie w wyniku pandemii Covid-19;
- Pomoc w utrzymaniu dotychczasowych miejsc pracy, wsparcie przedsiębiorców w ramach programów specjalnych;
- Podejmowanie działań skupiających się na pozyskaniu inwestorów mogących zapewnić nowe miejsca pracy na terenie gminy; wsparcie przedsiębiorczości;
- Organizowanie spotkań osób długotrwale bezrobotnych z potencjalnymi pracodawcami;
- Realizowanie spotkań, które mają na celu promowanie idei samozatrudnienia.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2026-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej, Urząd Gminy Stary Lubotyń, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, świetlice.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;
- ✓ Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem;

- ✓ Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk oraz staży zawodowych;
- ✓ Liczba osób korzystających z poszczególnych form wsparcia;
- ✓ Liczba zorganizowanych spotkań z pracodawcami;
- ✓ Liczba opracowanych oraz realizowanych projektów dotyczących aktywizacji grup zagrożonych;
- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- ✓ Liczba nowoutworzonych miejsc pracy.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości utworzenia nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń.

3. CEL STRATEGICZNY- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

DZIAŁANIA:

- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii;
- Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego czy prawnego osobom uzależnionym od alkoholu/narkotyków oraz osobom współuzależnionym;
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych, wsparcie działalności grup już istniejących;
- Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym/narkomanii;

- Wsparcie działalności szkół, Policji, ośrodków zdrowia w profilaktyce uzależnień;
- Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków GKRPA, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocja trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Realizowanie programów profilaktyczno- edukacyjnych w szkole, Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji, Gminnej Bibliotece Publicznej, świetlicach.
- Ograniczenie promocji napojów alkoholowych skierowanej do młodzieży i dzieci;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu uzależnień.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie

DZIAŁANIA:

- Zwiększanie skuteczności oraz dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
- Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, zapewnienie mieszkania, opieka lekarska);
- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie;
- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej oraz korekcyjno- edukacyjnej dla sprawców przemocy w rodzinie;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie;
- Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, ZI, GKRPA);
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy w rodzinie;
- Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy w rodzinie;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy w rodzinie.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2026-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Stary Lubotyń, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psychologzy, terapeuci, ośrodki zdrowia z terenu gminy, świetlice.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień;
- ✓ Liczba osób skierowanych do GKRPA;
- ✓ Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie odwykowe;
- ✓ Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych;
- ✓ Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie;
- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart;
- ✓ Liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie;
- ✓ Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnieniom (pracownicy socjalni, ZI, GKRPA).

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależniania od alkoholu/narkotyków oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Wzrost kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnieniom;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

4. CEL STRATEGICZNY- Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

DZIAŁANIA:

- Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, diagnoza potrzeb;
- Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego osobom starszym i niepełnosprawnym przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych;
- Zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny;
- Zapewnienie pomocy psychologicznej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
- Organizacja opieki wychnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych;
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego;
- Podejmowanie działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne);
- Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych (np. Kluby Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku, spotkania integracyjne).
- Wsparcie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym m.in. Klubów „Senior+”.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych

DZIAŁANIA:

- Zapewnienie możliwości udziału osób niepełnosprawnych w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;
- Realizacja działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych;
- Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób niepełnosprawnych (m.in. z PFRON).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2026-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Stary Lubotyń, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ośrodki zdrowia z terenu gminy, Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej, placówki kulturalne, świetlice.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;

- ✓ Liczba zrealizowanych inwestycji w celu likwidacji barier architektonicznych;
- ✓ Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne);
- ✓ Liczba nowoutworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych;
- ✓ Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy i w życiu społecznym.
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie. Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Gminy Stary Lubotyń. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy Stary Lubotyń. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Lubotyń przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2021-2024. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację. Przedstawione poniżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.

Tabela 25. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Stary Lubotyń na lata 2026-2030

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2026 rok	8 674 200
2027 rok	8 824 280
2028 rok	9 034 150
2029 rok	9 234 350
2030 rok	9 463 800

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Stary Lubotyń na lata 2026- 2030 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań. Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowanie możliwości zagrożeń, usprawnianie zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS, a także dane jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy Stary Lubotyń, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowi Mazowieckiej, Komendy Powiatowej Policji oraz dane ze sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Stary Lubotyń będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Potwierdzeniem osiągnięcia wskaźników realizacji działań, o których mowa w niniejszym dokumencie, będzie coroczne sprawozdanie z realizacji Strategii, które powinno zostać przygotowane przez organ wdrażający do końca I kwartału danego roku, w oparciu o dane przekazane przez poszczególne instytucje zaangażowane w realizację Strategii.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Stary Lubotyń w latach 2020-2024	15
Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2020-2024	16
Tabela 3. Placówki wychowania przedszkolnego na terenie gminy	19
Tabela 4. Uczniowie uczęszczający do szkoły podstawowej na terenie gminy	18
Tabela 5. Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy w latach 2020-2024.....	23
Tabela 6. Przestępstwa na terenie gminy Stary Lubotyń w latach 2022-2024.....	24
Tabela 7. Przestępstwa na terenie gminy Stary Lubotyń według kwalifikacji prawnej.....	24
Tabela 8. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Stary Lubotyń	36
Tabela 9. Rodziny korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	38
Tabela 10. Rodzaje pomocy udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	39
Tabela 11. Powody przyznawania pomocy społecznej	39
Tabela 12. Odbiorcy pomocy społecznej.....	39
Tabela 13. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w latach 2022-2024	40
Tabela 14. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Stary Lubotyń w latach 2021-2024	42
Tabela 15. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	44
Tabela 16. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2022-2024	48
Tabela 17. Działalność profilaktyczna w latach 2022-2024	49
Tabela 18. Interwencje Policji na terenie gminy związane z nadużywaniem alkoholu	50
Tabela 19. Podział mieszkańców ze względu na wiek.....	52
Tabela 20. Instrumenty finansowane ze środków PFRON	59
Tabela 21. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w latach 2022-2024	65
Tabela 22. Procedura „Niebieskie Karty”	68
Tabela 23. Osoby doświadczające i stosujące przemoc	68
Tabela 24. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?.....	77
Tabela 25. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Stary Lubotyń na lata 2026-2030	88

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Stary Lubotyń na tle powiatu ostrowskiego	14
--	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2024.....	15
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2024	16
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?	20
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?	22
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?	29
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?.....	30
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	30
Wykres 8. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2021-2024	33
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2021-2024	35
Wykres 10. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?	37
Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?	37
Wykres 12. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie gminy?.....	40
Wykres 13. Jakie są według Pani/Pana najczęściej zgłaszane problemy przez rodziny z dziećmi?	41
Wykres 14. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.....	42
Wykres 15. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?.....	46
Wykres 16. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	46
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby	52
Wykres 18. Czy Pana/i zdaniem oferta gminy w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca?	53
Wykres 19. Czy Pana/i zdaniem oferta gminy w zakresie pomocy osobom starszym jest wystarczająca	54
Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?	54
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?	55
Wykres 22. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?.....	55
Wykres 23. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	56

Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.....	63
Wykres 25. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	65
Wykres 26. Jakie Pana/Pani zdaniem są przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych?	66
Wykres 27. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?.....	69
Wykres 28. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?	70
Wykres 29. Czy uważa Pan/Pani, że rodzic może uderzyć swoje dziecko?	70
Wykres 30. Czy zna Pan/Pani instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom doświadczającym przemocy w rodzinie?.....	71

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>
2. Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005
3. *Diagnoza Problemów Społecznych na terenie gminy Stary Lubotyń 2024*
4. Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju w 2024 r.*, Warszawa 2025; dostęp on-line: https://ssgk.stat.gov.pl/01.2025/Sytuacja_spo%C5%82eczno-gospodarcza_kraju_2024.pdf
5. Halemba. K, Izdebska. A, *Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje*, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009
Informator Gminny Stary Lubotyń,
dostęp on-line: <https://www.lubotyń.pl/userfiles/docs/Informator2024.pdf>
6. Najwyższa Izba Kontroli, *Informacje o wynikach kontroli funkcjonowania systemu wspierania rodziny*, Warszawa 2021
7. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarzadzanie-rozwojem>
8. *Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>
9. *Strategia Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2021 – 2025*, dostęp on-line: <https://www.bip.lubotyń.pl/a,936,strategia-rozwoju-problemow-spoecznych-gminy-na-lata-2021-2025>
10. *Uzależnienia w Polsce 2023 Raport Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom za 2023r.* Warszawa 2023, dostęp on-line: <https://kcpu.gov.pl/wp-content/uploads/2024/03/Raport-2023-wersja-Internetowa.pdf>
11. *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-strategii-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-do-roku-2020--z-perspektywa-do-2030-r>
12. *Strategia Rozwoju Powiatu Ostrowskiego na lata 2013 – 2022*, dostęp on-line: https://bip.powiatostrowmaz.pl/cms/16329/strategia_rozwoju_powiatu
13. *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku*, dostęp on-line: <https://www.mazovia.pl/zaatwspraw/prawo--przepisy/dokumenty-strategiczne/art,341,strategia-rozwoju-wojewodztwa-mazowieckiego-do-2030-roku.html>

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl>
2. <https://bip.powiatostrowmaz.pl>
3. <http://www.bip.lubotyń.pl>
4. <https://www.gov.pl>
5. <https://kcpu.gov.pl>
6. <https://www.lubotyń.pl>
7. <https://www.mazovia.pl>
8. <http://www.niebieskałinia.pl>
9. <https://www.ostrowmaz.com>
10. <https://ostrowmazowiecka.praca.gov.pl>
11. <http://www.parpa.pl>
12. <https://www.polskawliczbach.pl>